«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز ومدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه واداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ۳۸ نمرولى
دائرهٔ مخصوصه‌ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճիտ. վեցամսեայ 3 1/2, եռամսեայ 2: —Արտասահման 40 Ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10: Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Ռուսաց Լեհաստանէ:

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՕՉԵԱՆ
Ի դիմաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KETCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 210 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1897 ՅՈՒԼԻՍ 9/21 | 21 ՍԷՖԷՐ 1315. | 9 ԹԷՄՄՈՒԶ 1313 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 210

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԹԷ ԻՆՉԵՐ ՏԵՍԱՆՔ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ԵՒ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ

Բ.

Նորեկ որբերուն վիճակն իմանալու համար գացեր էինք Հիւանդանոց, և մանչերը տեսնելէն ետքը, չորս աղջիկ որբերուն ալ ծանօթանալու համար գացինք կանանց յարկը: Հաստատութեան էն կոկիկ, էն մաքուր յարկը կրնանք նկատել զայն: հնոյ շնորհը կայ հոն, և գլխաւոր վարժուհիին և անոր օգնականին համար գովեստ լսեցինք: Փոքրիկ մանչերն աղջիկ որբերուն հետ քով քովի կ'մեծնան ու կ'կրթուին: Պայծառ դէմքերով, Թափանցող աչքերով մանուկներ տեսանք որոց դէմքին վրայ ուշիմութիւն կ'կարդացուի: Բնաւ տարակոյս չունինք որ եթէ աղէկ կրթուին, օգտակար տարրեր կրնան ըլլալ: Բայց ինչո՞ւ կիրակի օրով կարգաւ շարուած անշարժ նստած էին գրասեղաններուն վրայ: Տերունական օրուան վայելուչ կերպով մը կարելի չէ՞ր զանոնք զբաղեցնել. կամ գոնէ Թողուլ որ խաղան: Թերեւս օդին անձրեւոտ ըլլալն էր պատճառ որ պարտէզ չէին հանուած: Բայց պէ՞տք է արդեօք որ այսքան փափուկ մեծնան: «Վարպետ»ին պատրաստած «գմակի իւղը» մարսելու համար շարժում պէտք չէ՞ միթէ...:

Բայց երբ միւս յարկերն անցանք, մէկէ աւելի դիտողութիւն ուժգնապէս տիրեց մեր մտքին: Նախ, տեսանք որ տարիներ անցնելով շէնքին ճարտարապետական պակասութիւններն ա՛լ քան զեւս աչքի զարնող վիճակ մը առեր են: Օրինակի համար, կարգ մը յարկերու պատերը բացարձակապէս Թաց են, կա՛մ հիւսիսի դէմ անպատսպար Թողուած ըլլալնուն համար և կամ ջուրի բաշխումներն յոռի կերպիւ կատարուելուն համար: Հիւանդանոցին գետինը ծուռումուռ է. տեղ տեղ ցած կամ բարձր. այս անհարթութիւնք չեն հաւասարցուած, [illegible] չէ եղած, որով ջուրերը մէկ մէկ կողմ վազելով, այն կողմի պատերն և հիմերը կ'փտեցնեն, և խոնաւութիւնը ներս կ'զարնէ: Բայց խոնաւութենէն աւելի գարշահոտութիւնն է որ միայն չարիք մը եղած է Հիւանդանոցի գրեթէ ամէն յարկերուն:

Կոյուղիներն ազատ հոսանք չունին դէպ ի ծով, Թէպէտ ծովեզերքն այնքան մօտ է: Ինչպէս եղեր է որ Նորոգուելէ մանարանին կառուցման պահուն չէ դիտուեր այս անպատեհութիւն: Մանարանին հիմերն և երկաթուղին արգելք են ազատ ջուրերուն ծով հոսելուն: Ժամանակին հոգաբարձութիւններն ինչպէս դիտողութիւն չեն ըրեր, կամ քաղաքապետութեան ճարտարագէտներն ինչպէս հաւաներ են որ Հայոց և Յունաց Հիւանդանոցներուն և այն կողմի բնակութիւններուն գարշահոտ ջուրերը դան հաւաքուին մանարանին մօտ, փոսակալ մէթոնլըրս մը կազմելով այն կողմ: Այս հիմնական Թերութեան համար ամենէն աւելի մեր Հիւանդանոց կը տուժէ, ազատութեան կեդրոնին աւելի մօտ գտնուելով: Հարաւային օդը մանաւանդ բոլոր գէշ հոտերը կ'տարածէ յարկերուն մէջ: Արդէն ճեմիշներուն շինուելիւնը վերջին ծայր Թերի է: Մարդ կ'զարմանայ որ Հիւանդանոցը շինող հայ ճարտարապետը Եւրոպայի մէջ տուներ շինած խալֆա մ'էր: Ճարտարապետներուն էն խակն, էն տգէտն աւելի առողջապահիկ ոճով կրնար շինել ճեմիշներ: Հիւանդանոցին այն ժամանակուան բժիշկներն ինչպէս դիտողութիւն չեն ըրեր և Թող տուեր են իրենց գո՛նէ բարոյական հսկողութեան ներքեւ այսպիսի անհեթեթութիւններ գործուելու: Մեռած գացած մարդերուն վրայ գէշ չխօսինք, քանի որ ողջ առողջ հոգաբարձուներ, բժիշկներ, քննիչներ, մինչեւ իսկ արտասովոր պատուիրակներ ունինք, որոցմէ հաշիւ կրնանք պահանջել:

Երեւակայեցէք որ ճեմիշները ջուրի բուռն հոսանքով մաքրութիւն չունին, կափարիչ չունին, «սիֆոն» չունին, որով մաքուր ջուրի զանգուած մը կուգայ գոցել բերանն, ո՛չ ալ օդահան գործի որ գարշահոտութիւնները վեր կ'քաշէ: Ի՞նչ կ'ըսենք. ոմանք ո՛չ իսկ լայնարձակ լուսամուտ ունին որով օդի բնական փոփոխում տեղի ունենար: Չենք ծանրանար այս կէտին վրայ, որովհետեւ, ինչպէս անցեալ օր ծանուցինք, Մ. Քամպանաքի ճարտարապետը կ'աշխատի դարման տանիլ այս պակասութեանց: Կ'ըսենք Թէ ջուրը վերի յարկն հանելով հոն աւազան մը (տեբօ) կազմելու համար շինութեանց ձեռնարկեր է, բայց առայժմ դադրեր են աշխատութիւնք, մինչեւ որ արտօնագիր ձեռք բերուի: Կ'ըսենք նաեւ Թէ «սիֆոն» պիտի հաստատէ: Անոր հետ մէկտեղ կոյուղիներուն հոտը շէնքին տանիքէն վեր քաշել տալու համար պէտք եղած խողովակներն ալ հարկաւ զետեղել պիտի տայ:—Մեք Հայերս ասանկ ենք: «Վարպետ» ճարտարապետներ ունինք՝ աննման պալատներ, հոյակապ աղօթատեղիներ շինելու չափ ճարտարութեամբ, բայց երբ 60 տարին անգամ մը «Ազգին Տունը» շինել պէտք ըլլայ, «քիթերնին բերաննին կ'դարձնեն»: Ազգն ալ, իրենք զիրենք ալ խա՛ղք խայտառակ կ'ընեն:

Աւասիկ ուրիշ հրաշակերտ մը զոր կ'պարտինք ժամանակիս հայ ճարտարապետներուն էն համբաւաւորին, էն գիտնականին, որ Սըլանիկը շինեց, որ Փէնէրի պատրիարքական մայր-եկեղեցին շինեց համակ երկաթէ, Հայոց Վալօւին, ի մի բան: Մեր պատուական բարեկամ Յովսէփ Ազնաւուր շինեց Հիւանդանոցին Նոր Բաղնիքն ու Լուացարանն, իրարու հետ լծորդեալ զատ շէնք մը, բաղնիքին տաքութեամբ լուացարանին ջուրերը տաքնալով, ամբողջովին տաքութեամբ ալ լաթերը չորնալով, և ն.: Չենք տեսած շինուելէն ի վեր՝ բայց մեր կիրակի այցելութիւն կատարեալ յուսախաբութիւն մ'եղաւ մեզ:

Բաղնիքն երբ Թէ արեւելեան բաղնիքի ոճով պիտի ըլլայ: Բայց ամենէն յարմար վայրը պիտի ըլլար անոնց համար որք շնչահեղձութեամբ ինքնասպան ըլլալ ուզեն: Երբ ներս մտանք, ո՛չ բաղնիքը վառած էր, ո՛չ ալ մարդ կ'լուացուէր մէջը, բայց մնացորդ գոլորշիները գարշահոտութեան հետ միացած՝ շունչ առնուլ անկարելի ըրին մեզ, և վայրկեան մ'իսկ չկրցինք կենալ: Ժամանակ չունեցանք աղէկ մը դիտելու խոշոր գեղեցիկ մարմարիոններն որով սալարկուած էր բաղնիքն, և որք անշուշտ լաւագոյն բախտի մը արժանի էին: Ի՜նչ գաղափար, արեւելեան բաղնիք մը շինել մութ և զուրկ օդառութեան և օդահանութեան ամէն միջոցներէ, ուր մթերեալ շոգին և ջերմութիւնը կ'բաւեն քրտնցնելու,.. եթէ մարդ այնչափ ժամանակ կարենայ հոն կենալ և շունչ առնուլ: Պոլսոյ մեծ և փոքր ամենէն աղէկ բաղնիքները տեսած ենք, և ո՛չ մէկը մեր Հիւանդանոցին այս համբաւեալ բաղնիքին չափ անհանգիստ և փտառողջ պայմաններով պաշարուած գտանք:

Բայց աստի, շէնքն հիմնական Թերութիւններ ունի, քանի որ Թէ՛ բաղնիքին, Թէ՛ լուացարանին պատերը ներքին Թացութեամբ մը Թրջած են մեծ մասամբ, որով բոլոր շէնքը սաստիկ խոնաւ ըլլալէ զատ, պատերն փտելը կ'սպառնայ: Մեզ ըսին որ բաղնիք-լուացարանին կաթսան անհաւեքանկութեամբ փայտ կ'սպառէ, ու յաւիտեան չի տաքնար: Հաւանօրէն բամբասանք էր այս, որովհետեւ մեր հոն եղած միջոցին փուռը չվառեցին: Բայց Թերեւս բաղնիքին այնքան չտաքնալուն շնորհիւ է որ... մինչեւ ցարդ հոն լուացուած պատապարեալներն հոն չեն փչեր իրենց վերջին շունչը: Բնաւ ծակ ծուկ չունեցող անանկ տեղ մը իրենց շունչի՛ն ալ կրնային տաքնալ. ի՞նչ հարկ կաթսայի: Իրաւցնէ, այս շէնք համակրելի երիտասարդ ճարտարապետին համար փառաց պսակ ըլլալիք գործ մը չէ: Ընդհակառակն:

Յուլիսի տաքերուն մէջ, երբ ամենէն խոնաւ շէնքերն անգամ չոր կ'ըլլան, մեք պարզապէս գայթակղեցանք տեսնելով որ Հիւանդարանի, Ցիմարանոցի, Մերանոցի զանազան մասեր խոնաւութիւն կ'հոտին: Բժիշկներէն լսած ենք որ «երբ խոնաւութիւն և գարշահոտութիւն մէկ տեղ գան, ամենէն փտառո՛ղջ պայմանն է որ յառաջ կուգայ բնակութեան համար»:—Ո՛րչափ աւելի հիւանդներու և այլ զանազան տկարակազմներու համար: Այս ամէն Թերութեանց հակառակ, եթէ մեռնողներն աւելի շատ չեն, պէտք է վերագրենք օդին լաւութեան միայն. զի ո՛չ իսկ ջուրը լաւ է Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ.— կրային ջուր մը որ պնդութիւն կ'պատճառէ. և Թէպէտ առողջ մարդիկ կրնան վարժուիլ անոր, ինչպէս վարժուեր են Մագդիւղցիք, բայց կարգ մը հիւանդութիւններու բնաւ չի գար: Այսու հանդերձ, կ'խմցնեն: Առաջին դէպքը չէ այս ուր հիւա՛նդը պէտք է յարմարի Հիւանդանոցին, ո՛չ Թէ Հիւանդանոցն՝ հիւանդին:

ՏԳԵՂ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Կան մարդիկ և շատ են այդպիսիներ, որք երբ բարի գործ մը կատարեն, ամէն բանէ առաջ կ'մտածեն Թէ ե՛րբ պիտի լսուի այդ բարի գործ և ի՛նչ կերպով պիտի փառաբանուի: Բնականաբար իրենք անձամբ պիտի չուզեն ըլլալ ներբողել իրենց գործն, որովհետեւ լսած են Թէ համեստութիւնն ալ առաքինութիւն մ'է որմէ կ'արժէ ունենալ մի քիչ, եթէ ո՛չ իսկականը, գոնէ կեղծը: Ուստի պիտի փափաքին որ բարեյօժար մէկը... վերուստ իրենց համեստութիւնը: Եթէ ընկերական կամ հանրային հանգամանք մ'ունի կատարուած բարի գործը, կացութիւնն այնչափ դժուարին չէ, որովհետեւ պիտի գտնուին միշտ հաճոյակատարներ որ ամենայն սիրով պիտի գոհացնեն այդ չնչին փառասիրութիւնը: Իսկ եթէ զուտ անհատական է, այսինքն երբ անհատի մը՝ իրենց մէկ բարեկամին կա՛մ ծանօթին նկատմամբ կատարած են մի՛ ո՛ և է բարի գործ կամ մատուցած են բարեկամական մի ծառայութիւն, ան ատեն խնդիրը կ'կնճռոտի: Բարերարեալն հաւանականաբար մտքէն պիտի չանցնէ դռնէ դուռ պտըտելով ծանուցանել և իր երախտագիտական զգացումները տանիքներու վրայէն քարոզել. Նա բաւական պիտի համարի Թերեւս շնորհակալ ըլլալ սրտին խորէն: Բայց մի՞Թէ այդչափը կ'բաւէ բարերարին: Ամենեւին ո՛չ: Անիկա պէտք ունի որ իր գործը լսուի. շնորհակալութիւնը բաւական չէ միայն որ իրեն յայտնուի. այլ պէտք է ուրիշներուն ալ հաղորդուի. և այդ ուրիշները գան կրկնեն իրեն Թէ ազնիւ գործ մ'է կատարածն. վսե՛մ գործ մը. որպէս զի ինքն ալ առիթ ունենայ ամենայն խոնարհամտութեամբ պատասխանելու.—«Ո՛հ չարժեր, պարտքերնիս կատարեցինք», ևլն: Ահա այդ է իր փափաքածն. ատոր կ'տենչայ իր սրտով հոգին: Այդ անդիմադրելի պէտքն է որ կ'չարչարէ զինք: Գոհէ երախտաւորեալն ինք, գաւ երբեմն մատուցանէր հարկ եղած խունկն ու բալասանն. իր ցաւերը Թերեւս ամոքուէին մի քիչ. սակայն այդ ալ չկայ: Է՛, պիտի ծախի խեղճ մարդը: Հասկնանք հոգեկան այդ ճշմարիտ տառապանքն որուն ենթարկուած է և չմեղադրենք զինք եթէ օր մը համբերութիւնն սպառելով անձամբ լեզու մը գործածէ իր բարերարեալին դէմ: Ապերա՛խտ մ'է նա:

Եւ ինչո՞ւ: Միթէ մոռցած է իրեն մատուցուած ծառայութիւնը կամ կ'ուրանա՞յ զայն. չէ, ընդհակառակը. կը յիշէ կ'ճանչնայ և ամենայն անկեղծութեամբ շնորհապարտ կ'զգայ զանձն իր երախտագործին, միայն Թէ աւելորդ կ'համարի կրկնել զայս անդադար կամ ի լուր աշխարհի հռչակել: Եւ ատիկա պզտիկ յանցանք մը չէ: Յետոյ ուրիշ աւելի մեծ յանցանք մ'ունի. փողոցը կամ ընկերութեան մէջ շատ անգամ կ'հանդիպի իր բարեկամին և երբեք փոյթ չըներ մինչեւ գետին խոնարհիլ զինք բարեւելու համար: Ընդհակառակն ինքզինք անոր հաւասար նկատելու տեսակ մը յանդգնութիւն ունի որ մարդուն ջիղերուն կ'դպչի: Երբ մարդ երախտաւորուի մէկէ, չէ՞ որ երախտագործին իրաւասութիւն մը կ'ստանայ երախտաւորեալին վրայ, չէ՞ որ հաւասարութիւնը մինչեւ իսկ եթէ կար առաջուց, այն վայրկեանէն կ'դադրի իրենց մէջ և մին միւսին տեսակ մը ստորադաս արարածը կ'համարուի: Եկո՛ւ տես որ այդ մարդը գաղափարն անգամ չունի այս կանոններուն: Իրեն համար երախտիք ըսուած բանը գործնական նշանակութիւն է մէկու մը բարութեան դէպ ի մի ուրիշն. այս՛ շօշափելի ապացոյց մը, որ շնորհապարտութեան շատ բնական, շատ նուիրական զգացում կ'դրոշմէ երախտաւորեալին սրտին մէջ. սակայն ոչ երբեք ստորնութեան կնիք մը կամ նախատինք մը իր ճակտին վրայ: Նա կը սիրէ իր երախտագործը, կ'յարգէ զայն ամենայն պարկեշտութեամբ, բայց կը կարծէ Թէ կրնայ միանգամայն պահել իր արժանապատուութիւնը: Այո՛, բարիք մը տեսած է անկէ, չուրանար, սակայն ատոր համար պարտաւոր չզգար ինքզինք տէր և իշխան դաւանելու զայն իրեն, և ո՛չ ալ անոր ոտից տակ դնելու իր անձը: Չէ, երախտագիտութիւնը կ'հասկնայ, բայց ոչ այդչափ գետնաքարշ ձեւին մէջ:

Չի կրնար շսել իր բարերարը, չի կրնար գդուել անոր քմահաճոյքը, չի կրնար գոհացում տալ անոր սնամտութեանը, կ'յարգէ միայն զայն, բայց կ'յարգէ նաեւ ինքզինքն, և ատիկա աններելի լրբութիւն մը կ'սեպուի երախտաւորեալի մը համար, այն ատենէն որ կ'գայթակղեցնէ բարերարը, կ'կատղեցնէ զայն և ստուգիւ կ'չարչարէ ողորմելին: Այո՛, տեսայ անցեալ օր իր չարչարանքն երբ այլեւս մինչեւ խաչափողը լեցուած, ինչպէս կ'ըսեն, կ'նստէր բազմութեան մը մէջ և կ'քանդէր իր ալ բերանը: Ո՞վ գիտէ քանի անգամներ պատահեցաւ իրեն այդպէս մինչեւ խաչափողը լեցուիլ: Թէեւ ինք կ'ըսէր որ առաջին անգամն է: Շատ բորբոքած գտայ զինք, և ուզելով հանդարտեցնել մի քիչ, իմաստալից մը հեռաւորեալ խորհուրդն չէր իրեն.—«Եթէ կ'ուզէք մխիթարուիլ այն կծու ցաւէն զոր երախտաւորեալ մը կ'պատճառէ ձեզ մոռնալով ձեր իրեն ըրած բարիքը, միջոցը շատ պարզ է...: Դուք մի՛ իրեն ըրէք. .: Մոռցէք ձեր ըրած բարիքը:» Գոհ չ'եղաւ ամենեւին ու քիթը ծռած մեկնեցաւ: Եւ ի՞նչ է եղեր ըրած բարիքը. լոկ յանձնարարական նամակ մը. արդէն շատ տարակուսելի է որ այդ օրինակ պզտիկ մարդիկ մեծ բաներ կարողանան ընել: Այո՛, պարզ յանձնարարական մը որուն շնորհիւ յանձնարարեալը, կ'ըսէ բարերարը, դիրք մը շինած է այսօր, կացութեան մը տէր եղած է: Բայց մարդուն արժանի՞քը տաղա՞նդը այնչափ տարիներ մաքառումնե՞րն, աշխատութիւննե՞րը: Չէ, ատոնք բնաւ կարեւորութիւն չունին. այդ ամէնը կ'ջնջուի, կը քանդուի և յանձնարարականը միայն կ'մնայ կանգուն: Կ'մեղքնամ խեղճ երախտաւորեալին վիճակն, այնու մանաւանդ որ այսօր իր դժբախտութիւնն անդարմանելի է, զի չէ կարող վերադարձնել ընդունած բարիքը: Հարկ է անպատճառ կա՛մ վճարել զայն իր բարերարին հասկցած ձեւով և կա՛մ քաշել միշտ անոր բերնին հոտը որ շատ հեռի է քաղցրաբոյր ըլլալէ: Շիտակն եթէ դուք իր տեղն ըլլայիք և կամ եթէ երբեք ենթարկուէիք մի այդպիսի բարերարէ ո՛ և է բարիք մը տեսնելու փորձանքին, ո՛չ Թէ միայն կատարեալ ապերախտ մը պիտի ըլլայիք, այլ . . . ապերախտէ ալ քիչ մ'աւելի բան մը: Ու ո՛չ ոք պիտի մեղադրէ ձեզ: Ապերախտութիւն ըսուած ազգը բանը եթէ գոյութիւն ունի, պատճառն այն չէ միայն Թէ երախտաւորեալներ կան որ շուտ կ'մոռնան, այլ Թերեւս աւելի, երախտագործներ կան որ երբեք չեն մոռնար:

ԱՏՐՈՒՇԱՆ

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐ ՄԸ

Առ Յ. Թ[illegible]եան

Իրօք «Սահակ Պարթեւ Հայրապետ և Մեսրոպ Վարդապետ այն կարգի անձերէն են զորս դարերն հազիւ կը յղանան . . .»: այս ստոյգ է, բայց ո՛չ հետեւեալը. «Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ . . . պիտի չներէինք այն Մանասյան հարուածը զոր տուաւ մեր գրականութեան, անէութեան մատնելու համար ինչ որ հեթանոսական էր, եթէ իր ցեղն անճիտուէր առանց պարգեւելու մեզ Սահակ մը, որ վերակենդանացնէր Հայ Դպրութիւնը»: Հարկ չկայ ո՛չ այդ ամբաստանութեան և ո՛չ ալ Լուսաւորչի սերունդով Լուսաւորիչն արդարացնել: Նախ հաստատութեան կ'կարօտի Թէ արդեօք ստո՞յգ է այն աւանդութիւնն որ կ'ըսէ Թէ Գրիգոր Լուսաւորիչ նախաքրիստոնէական գիրքերը վառած է: Անհաւատալի է այս, այնու զի կարելի չէ վերագրել այդպիսի մեծ մարդու մը, բարոյական գործիչի մը, ազգի մը ոգին կազմող տարրը ջնջելու մահացու գործողութիւնը: Ժողովուրդի մը յառաջդիմութեան ընդունակութիւնը բաւական է անոր արժէքը ցոյց տալու համար. հարկ չկայ տոհմասիրական մոլեռանդութեամբ դիմել այլ ընդ այլոյ կարծիքներու և ունայն ամբաստանութիւններու որոց հանդէպ առողջ քննադատութիւնն իր կալուածը կ'Թողու:

Մեր նշանագրոց գիւտէն կամ գրական ոսկեդարէն յառաջ մեր մատենագրութիւնը միայն քանի մը դիցաբանական կամ ազգային երգոց պատառիկներու մէջ կ'կայանայ, որոց Թիւն ու նշխարեալ կերպարանքը չեն զօրեր մեզ մատենագրութեան կամ գրականութեան վիճակ մը ներկայացնել. Թէպէտ և ազգի մը գրական յառաջդիմութիւնն իր հիմը կ'դնէ երգերու գետնին վրայ: Ազգի մը մատենագրութիւն ըսելով կ'հասկնանք բանաստեղծական, պատմական, կրօնական, բարոյական և իմաստասիրական գրութիւններ որք ի գիր առնուած ըլլան այն ազգին լեզուով ո՛ր ազգին որ կ'վերաբերին: Սակայն մենք չենք գտներ ո և է գրուած հինգերորդ դարէն յառաջ որ Հայ լեզուով գրուած ըլլայ: Զգոյութեան պատճառները բազմադիմի են և յայտնի զորս հոս ներկայացնել աւելորդ կ'համարինք. Նոյն իսկ այսօր այն կարծիքը Թէ օտար գիրերով հայալեզու գիրքեր ունեցած ենք որոնց կարգէն են Յաճախապատում, Ագաթանգեղոս ևլն, առողջ քննութեան մ'առջեւ չէ դիմացած: Ուստի ըսենք որ եթէ ունեցած ենք յառաջ քան զհինգերորդ դար դպրութեան մասին ո և է շարժում, այն ալ միշտ օտարաւէր իմն որ ամէն ատեն վտանգաւոր պիտի ըլլար և աններելի եթէ Սահակ ու Մեսրոպ չյաջողէին հաստատուն գետնի մը վրայ դնել մեր Հայկական գրականութիւնը:

ՄԻՍԱՔ ՍՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՅՐ-ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մի՛ղք է Թաղը: Պէտք չէ որ ընտրուի Նախկին Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն այն անձն որ յանձնարարական չատակ Պէզճեան Ամիրայի ցրելէն մնացած եկեղեցւոյն յախճապակեայ Թանկագին անօթներն առեր տարեր է իր քովն ու տակաւին չէ վերադարձուցած . . .: Պէտք չէ ընտրել այն անձերն որոց պաշտօնավարութեան օրով Մայր-Եկեղեցւոյ Մայր-Թանգարանի բազմահազար գրքերն ու անգին ձեռագիրներն (եօթը բեռ) այլուր փոխադրուած են, առանց պատասխանատուութիւն մը ստանձնելու Թաղին համարակալութեան առջեւ: Պէտք չէ՛ ընտրել անոնք, որ եկեղեցւոյն անգին շուրջառները կ'ոչնչացնեն: Կը յիշուին ի մասւոյ երկու հին շուրջառներ, որոնք երեւելի՛ եղած արծաթը միայն 35 ոսկի բռնած է կ'ըսեն: Ի՞նչ եղաւ այս դրամը: Շարունակե՞նք: Երկու տարի առաջ չէ՞ր որ արծաթակուռ ու գեղակերտ բուրվառ մը [illegible]: Տեղը փրուեցա՞ւ, Թէ ոչ. մեզի մութ է: Շատ չանցներ որ գաւազան մը չկորուի:

Գաւազաններէն և այլ արծաթեղէն իրեղէններէն ու անօթներէն գոյացած արծաթ ձոյլերը ([illegible]) ի՞նչ կ'ըլլան, ո՞ւր կ'երթան: Ո՞ր վկայեալ ոսկերչին խանութը բովէ կ'անցնին ու կ'հալուին: Ոչ ոք գիտէ, բաց ի լուսարարապետ քահանայէն: Ա՛խ, եթէ քննութիւն ըլլայ, ու ընտրութիւն կատարուի, գիտցած եղիք որ նորէն պիտի տնկուին զան անոնք, որոց օրօք եկեղեցւոյ կալուածներէն Հիսար-Տիպիի տունը ծախուեցաւ, ուրկէ ամիսը 3 ական ոսկի կ'առնուէր: Նոյնպէս, Ենի-Դարուի եկեղեցւոյն հանդէպ գտնուած տունն՝ որ 2 ոսկիի մօտ ամսական հասոյթ ունէր, անխղճօրէն ծախուեցաւ, կտակին անբռնաբարելութիւնն ալ նկատողութեան չառնուելով: Ի՞նչ կ'ուզէք, ընտրե՞նք նորէն հափշտակող այն անձերն՝ որք Նշանճիի Թաղին աղբիւրի վրայի տունը 150 ոսկիի ձեռքէ հանեցին:

Թօփրաք փողոցի 500 լիրայի արժէքով տունը ծախելով ծախեցին: Սուլթան-Պայազիտ գտնուած խոտ ծախողներու խանութ մը 40 լիրայի տուին: Մեծ-Շուկային մէջ քանի մը կտոր կալուածներ փճացուցին: Օրթա-Խանուէին կարգը տուն մը ծախելու համար սակարկութեան մէջ են, որուն 200 լիրան կանխիկ գանձած են: Մնացածը բարեբախտաբար դեռ առնուած չէ, ապա Թէ ոչ ան ալ ուրում շուրում պիտի ըլլէին: Եւ դեռ ո՞ր մէկը Թուեմ. ո՞ր մէկը քննեմ: Ասոնք ամենքն անաչառ քննութիւնը կրնայ պարզել: Ուստի, ամփոփելով խօսքերս, կ'ըսեմ. ամէն պարագայի մէջ անհրաժեշտ է կատարել ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ, և ապա ընտրութի՛ւն կամ վերակազմութի՛ւն Թաղական Խորհրդոյ:

ԲՆՆԱԴԱՏ
Գում-Գափու.

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՇՐՋԱՆ ԺԷ.

ՅԱՅՏԱԳԻՐ

1897–98 ՎԱՐԺԱՐԱՆԱԿԱՆ ՏԱՐՈՒԱՆ

Վարժարանս ունի երկու բաժին. Ա. Ուսումնական և Բ. Արհեստագիտական:

Ա. Ուսումնական բաժինն իր ծրագրով կ'համապատասխանէ գերմանական միջնակարգ վարժարաններուն, և ունի մէկ նախապատրաստական և վեց վարժարանական դասարան՝ իւրաքանչիւրը մէկ տարուան ընթացքով:

Ուսմանց առարկաներն են.

1. Կրօն.— 2. Եկեղեցական պատմութիւն.— 3. Հայերէն.— 4. Տաճկերէն.— 5. Գաղղիերէն.— 6. Գերմաներէն.— 7. Պատմութիւն.— 8. Աշխարհագրութիւն (բնական, քաղաքական, առեւտրական և ուսումնական).— 9. Բնական գիտութիւնք (Բնապատմութիւն, Տարրաբանութիւն և Բնաբանութիւն). — 10. Ուսողութիւն (Թուաբանութիւն, Գրահաշիւ, Երկրաչափութիւն, Եռանկիւնաչափութիւն և Տոմարակալութիւն).— 11. Գծագրու-

թիւն.— 12. Գեղագրութիւն.— 13. Երգ.— 14. Դաշնակ (կամաւոր).— 15. Ջութակ (կամաւոր).— 16. Մարմնամարզ։

Արհեստագիտական բաժինն ունի չորս տարուան ընթացք։ Ուսանելի արհեստներն են կահագործութիւն եւ կողպարարութիւն՝ իրենց ճիւղերով հանդերձ։ Արհեստաւոր աշակերտները պարտաւոր են միանգամայն պարապիլ հետեւեալ ուսմանց.

1. Կրօն. — 2. Եկեղեցական պատմութիւն. —3. Հայերէն. — 4. Տաճկերէն. —5. Եւրոպական լեզու մը (զոր կ'ընտրէ Ուսուցչական Ժողովը). — 6. Առեւտրական աշխարհագրութիւն. — 7. Թուաբանութիւն. — 8. Երկրաչափութիւն . — 9. Տոմարակալութիւն.— 10. Բնապատմութիւն . — 11. Բնաբանութիւն.— 12. Տարրաբանութիւն.—13. Փայտի և երկաթի արհեստաբանութիւն.— 14. Արհեստագիտական գծագրութիւն.—15 Երգ։

Թոշակաւոր, գիշերօթիկ և ցերեկեայ աշակերտներու ընդունելութեան պայմաններն են.

1. Ուսումնական բաժնի նախապատրաստական դասարանին մէջ ընդունելիք աշակերտը պէտք է

Ա. Լինի 11—13 տարեկան, ուշիմ և առողջ.

Բ. Ունենայ այս ծանօթութիւնները. — Հայերէն վարժ կարդալ, ընթեռնլի կերպով գրել, Քերականութեան մասունք բանին գիտնալ, թելադրութիւն մը գրի առնել՝ առանց ուղղագրական խոշոր սխալներու, և թուաբանական չորս գործողութիւնները վարժ կերպով կատարել։

ԾԱՆ. —Վերին դասարաններէն ո՛ր և է մէկին մէջ ընդունուիլ ուզող աշակերտը պէտք է ատոր համար յատուկ քննութիւն մը կարողանայ տալ վարժարանիս ուսուցչական Ժողովին առջեւ։

2. Արհեստագիտական բաժնին մէջ ընդունուելիք աշակերտը պէտք է

Ա. Լինի 13—15 տարեկան, ուշիմ և առողջ.

Բ. Ունենայ այն ծանօթութիւններն՝ որոնք Ազգ. Վարժարաններու յատուկ կազմման կանոնագրով սահմանուած են Տարրական նախակրթարաններու համար։

3. Վարժարանս ընդունուելիք ամէն աշակերտ պարտի ներկայացնել իւր ծննդեան ու մկրտութեան, պատուաստի ու առողջութեան վկայականներն, ինչպէս և Օսմանեան թէզքէրէն։

4. Թէ՛ Ուսումնական և թէ Արհեստագիտական բաժնի իւրաքանչիւր գիշերօթիկ աշակերտի համար, պէտք է իբր տարեթոշակ վճարուի 20 օսմ. ոսկի, որ կը պարունակէ աշակերտին սնունդի, հագուստի, լուացքի ու մաքրութեան, բժշկի ու դեղի, ուսման ու դասագրքերու և այլ ուսումնական պիտոյքներու ծախքերը։

ԾԱՆ. — Ակներեւ է թէ տարեթոշակի նոյն գումարը չի բաւեր հոգալու աշակերտին բոլոր վերոյիշեալ ծախքերը. այլ այդ պակասը կը լրացուի Հիմնադիր բարերարին կտակած եկամուտներովը։

5. Թէ՛ Ուսումնական և թէ Արհեստագիտական բաժնի իւրաքանչիւր ցերեկեայ աշակերտի համար, պէտք է իբր տարեթոշակ վճարուի 6 Օսմ. ոսկի որ կը պարունակէ միմիայն ուսման եւ ցերեկուան ճաշի ծախքերը։

6. Նորեկ գիշերօթիկ աշակերտները՝ վարժարանական ամբողջ զգեստին համար՝ իբր մուտք պարտին վճարել միանուագ 3 Օսմ. ոսկի։

7. Ուսումնական բաժնի այն աշակերտներն՝ որոնք ուզեն ուսանիլ կամաւոր առարկաներէն (Դաշնակ, Ջութակ, օրական մէկ ժամ արհեստ) ո՛ր և է մէկը, պարտին ասոր համար վճարել տարեկան 3 Օսմ. ոսկի, որ կը պարունակէ միմիայն ուսման, գործիներու, դասագրքերու և արհեստական նիւթերու ծախքերը։

ԾԱՆ.— Ընթացաւարտ եղող կամ ո՛ր և է պատճառաւ վարժարանէս ելնող աշակերտը կրնայ իւր գործածած զգեստը հետը տանիլ՝ գինը վճարելէ յետոյ։

8. Ամառնային արձակուրդի երկու ամիսներուն մէջ վարժարանս մնացող աշակերտները պարտին վճարել 1 Օսմ. ոսկի իբր արձակուրդի տուրք։

ԾԱՆ.— Արձակուրդի ժամանակ, օտարութեան կամ շրջագայութեանց միջոցաւ մասնաւոր խնամք կը տարուի աշակերտներուն մարմնական կազդուրման՝ առանց միանգամայն զանց ընելու անոնց ուսումնական զբաղումներն որոնց համար առօրեայ մասնաւոր ժամեր կը սահմանուին ։

9. Ամէն նորեկ աշակերտ՝ Վարժարանս մտած պահուն՝ պարտի Տեսչութեան ներկայացնել իւր տարեթոշակի ընկալագիրը. հակառակ պարագային մէջ, չ'ընդունուիր։ Իսկ արդէն վարժարանիս մէջ գտնուողներէն անոնք որ մինչեւ յառաջիկայ (1897) սեպտ. 15 անվճար թողուն իրենց տարեթոշակներն, ետ պիտի ճամբուին։ Տարեթոշակներն եւ այլ բոլոր տուրքերը պէտք է վճարուին կամ ուղարկուին վարժարանիս Հոգաբարձութեան Գանձապետ Մեծ. Մ. Կարապետ էֆ. Տ. Ազարեանի, Նոր-խան, Կարին։

10. Իւրաքանչիւր նորեկ գիշերօթիկ աշակերտի համար, պէտք է վարժարանիս արկղին յանձնուի միանուագ 3 Օսմ. ոսկի, իբր պահեստի գումար մը, իբր աշակերտին ճանապարհածախք՝ երբ ընթացաւարտ լինի և կամ եթէ ո՛ր և է պատճառաւ հարկ դատուի վարժարանէս արձակել զինքը։ Պահեստի գումարին ամբողջը կամ մնացորդն ետ կը տրուի՝ երբ աշակերտը մեկնի Վարժարանէս ։

11. Ոչ-Կարնեցի ծնողք կամ խնամակալք պարտաւոր են անպատճառ քաղաքիս մէջ ցոյց տալ պատուաւոր անձ մը՝ իբր իրենց փոխանորդ, որուն կարելի լինի ի հարկին յանձնել աշակերտը։

12. Եթէ տարուան ընթացքին մէջ աշակերտն ո՛ր և է պատճառաւ արձակուի կամ բացակայ լինի վարժարանէս, նոյն տարուան թոշակէն կամ միւս տուրքերէն բան մը չի զեղչուիր։

13. Ամառնային արձակուրդի միջոցին, ծնողք կամ խնամակալք կրնան՝ եթէ կամին՝ տուն տանիլ իրենց զաւակները կամ սաները, պայմանաւ որ երթեւեկութեան ծախքն ու ամէն հոգ և պատասխանատուութիւն պատկանին իրենց կամ իրենց փոխանորդներուն։

14. Նորեկ աշակերտներու մուտքի քննութիւնները կ'սկսին յառաջիկայ օգոստ. 25ին, իսկ վերամուտի դասերը՝ սեպտ. 1ին ։

15. Աշակերտ տալ փափաքող ծնողք կամ խնամակալք պարտին կանխաւ բանակցիլ վարժարանիս Տեսչութեան հետ։

ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ
ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Տեսչութեան հասցէն է
ارضرومده ساناساريان مكتبي مديريته
ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺ.Ի
ԿԱՐԻՆ
Direction du Collège Sanassarian
ERZEROUM

Կարին, 21 Յնս. 97

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ.— Վեհ. Սուլթանն հրամայեց որ հաշտութեան բանակցութիւնք կարելի եղածին չափ փութացուին ։

—Կ.Պոլսէ կ'հեռագրեն առ Մօրնինկ Բոստ թէ հաշտութեան բանակցութիւնք գոհացուցիչ վիճակի մէջ են և յուսալի է թէ մէկ երկու օրէն բաղձացեալ արդիւնքը ձեռք բերուի։

Մ. ՔԱՆՊՈՆ.— Բարիզէ յուլիս 19 թուով կ'հեռագրեն թէ Կ.Պոլսոյ Փրանսական դեսպան Մ. Քանպոն Հանեա ժամանելուն, տեղւոյն ֆրանսական փոխ-հիւպատոսն և ծովակալ Բոդիէ այցելութիւն տուեր են։

ԼՈՆՏՈՆԷ յուլիս 19 թուով կ'հեռագրեն թէ Թայմզ համակարծիք է Մ. Հանոթոյի բանախօսութեան, որով ըսած էր թէ հաշտութեան բանակցութիւնք կ'յառաջանան ։

ՀԵԼԼԷՆ ութ հազար զինուոր՝ հետեւակ, հեծեալ ու թնդանօթաձիգ, Աթէնքէ Թերմոբիլ պիտի երթան։

ԿՐԵՏԷ գտնուող ծովակալք հինգ զրահաւոր ղրկեցին ի Գանիա ։

ԱԹԷՆՔԷ կ'գրեն յուլիս 18 թուով թէ Հելլէն կառավարութիւնը բանակցութիւններ կ'կատարէ Աթէնքի սեղանաւորաց հետ՝ ելմտական կացութիւնը բարւոքելու խնդրոյն համար։ Վարչապետը յաճախակի տեսակցութիւններ ունեցեր է Մ. Սինկրոսի եւ ուրիշ սեղանաւորներու հետ։

ՌՈՒՍ զրահաւոր Նիգոլա Ա.ի տեղ Սիսոէ Վէլիքի պիտի երթայ ի Փալէր։

ԳԻՐԵՈՆԻ մէջ Տէյլի Քրոնիքլի հաստատած հիւանդանոցին պաշտօնեայք չորսը Անգլիա ուղեւորեցան։

ԿՐԵՏԷ.—Բրիտաննեայ երեսփոխանաց պատուիրակութիւն մը, առաջնորդութեամբ Ընդհ. Ժողովոյ դեր-նախագահ Մ. Զուտէրոսի, անցեալ Դշ. ներկայացաւ իտալեան ծովակալին զրահաւորին, և կղզիին յոյժ անգոհացուցիչ վիճակը պարզելով, յայտնեց թէ ինչպիսի վտանգներ գուշակելի են եթէ բարւոքում մը յառաջ չբերուի։ Ծովակալ Քանէվարօ ցաւօք յայտարարեց որ կրետական խնդրոյն լուծման համար իրական տնօրէնութիւն մը չի կրնար ըլլալ մինչեւ որ հաշտութիւն չկնքուի ընդ մէջ Թուրքիոյ և Յունաստանի։— Կրետացի իսլամաց և քրիստոնէից միջեւ հակառակութիւն այնքան սաստկացեր է որ թղթակիցներու խօսքին նայելով, անցեալ Դշ. իր կրօնակիցներէն գանակոծուեր է իսլամ մը՝ քրիստոնեայ մը բանջարեղէն գնելուն համար, և Եչ. ծեր քրիստոնեայ մը սպանուած գտնուեր է քաղաքէն դուրս։

—Վիեննայէ կ'հեռագրեն առ Ստանտարտ որ թէև Տէրութիւնք ամէն բանէ առաւել հելլենական խնդրով զբաղած են, բայց կրետական խնդրոյն վրայ կարծիքներու փոխանակութիւնը չէ դադրած։ Ֆրանսական առաջարկած ծրագրին վրայ կ'խորհրդակցին դահլիճները։ Թուրքեւհելլենական հաշտութեան կնքուելէն անմիջապէս ետքը, Տէրութիւնք առժամեայ վարչութիւն մը պիտի հաստատեն՝ կղզիին գործերը կարգի դնելու համար։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ Թուրքօ-Վլաներուն ի նպաստ շատ կ'աշխատի Կ. Պոլսոյ ռումանական դեսպանը, կ'ըսէ հեռագիր մը, զի Թեսալիոյ խնդրոյն վերջնական կարգադրութեան մէջ այս Վլաներ չեն ուզեր նորէն հելլենական հպատակ ըլլալ։—Ուրիշ հեռագիր մ'ալ կ'ըսէ թէ Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ ծագած վէճն (որ գլխաւորապէս կրօնական պատրաստութիւններու կ'վերաբերի) Վեհ. Սուլթանին իրաւարարութեան յանձնուեր է երկուստեք։

(Ստանտարտ)

ԵՊԻՐԱՅԻ գաղթականներն որք Աթէնք կ'գտնուին՝ դեսպաններուն աղերսագիր մը տալով, խնդրեր են որ ներում ձեռք բերուի այն Յունաց նկատմամբ որք հելլէն զօրաց օգնած էին անոնց Եպիրոս մտնելուն համար։

ՍԵԼԱՆԻԿԷ կ'հեռագրեն Վիեննական թերթի մը թէ միջոցներ ձեռք կ'առնուին մեծ թուով իսլամ գաղթականներ հաստատելու համար Թեսալիոյ նորաստաց վայրերուն մէջ։ Այս տեսակ շարժման ամէնէն յարմար կը ներկայանան Մուհաճիրներ, որք արդէն Ռումելիյցի են, և Ռ. գաւառային ծանօթ։ Այս գաղթականութիւն Յունաստանի և Մակեդոնիոյ միջեւ բնական պատուար մը պիտի ըլլայ, և սահմանապահ բանակէ մը աւելի օգտակար պիտի դառնայ։

ԷԼՊԻՆԿԻ Շիխաւ նաւագործարանը պատուիրակ պիտի ղրկէ՝ որոշելու համար օսմ. այն զրահաւորներ որք նոր ձեւով կրնան վերաշինուիլ, և աւելի զօրաւորապէս սպառազինուիլ։

ՀԵԼԼԷՆ զօրք կրող նաւեր վար դրուած են թէ՛ Սեւ ծովու և թէ Դարդանէլի բերանը. զի հելլենական նաւերուն օսմ. ջուրերէն անցնելուն կամ օսմ. նաւահանգիստներ մտնելուն թոյլտուութիւն չկայ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ վերջնապէս որոշեց անսահման արձակուրդ տալ 1885ի պահեստներուն, որք արդէն վերջին պահեստներուն կարգն անցած են։ Ասոնց բաց ձգած տեղերը լեցնելու համար, պահեստի կարգերու բոլոր տրամադրելի մարդիկ ի զէն պիտի կոչուին, որոց թիւն եօթն հազարի պիտի հասնի ։ 1885էն զատ ուրիշ կարգերու ամուսնացեալ պահեստներու ալ արձակուրդ պիտի տրուի։ Պահեստի սպայք զէնքի տակ պիտի մնան։ Նաև 1895ի ու 96ի պահեստներն ի զէն պիտի կոչուին։ Պաշտօնական հրամանագիրն երէկ հրատարակուած պիտի ըլլար։ Այս տարուան նոր զինուորք օգոստ. 3ին ի զէն պիտի կոչուին ։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Աթէնքէ կ'գրեն յուլիս 18 թուով.— Ռուման կառավարութիւնն հրամայեց Աթէնքի իր դեսպանատան վիզէ չընել առաջին անգամ Ռումանիա ուղեւորիլ ուզող Հելլենաց անցագիրները։ Ռումանիոյ մէջ ընտանիք ունեցողները միայն պիտի կրնան երթալ։ Հելլէն կառավարութիւնը պիտի բանակցի Պուքրէշի հետ այս խնդիրը կարգադրելու։

Մ. ՕՆՈՒ, Աթէնքի ռուս դեսպանն, որ երկու ամսուան արձակուրդ առած էր, իր կառավարութենէն հրաման ստացաւ մեկնումն յետաձգել մինչեւ որ արդի կացութիւնը կարգի մտնէ։

ԼՐՏԵՍ.—Իբրեւ լրտես ձերբակալուած եւ Աթէնք ղրկուած Թեսալիացիներու անմեղութիւնն հաստատուեցաւ. ազատ արձակուեցան եւ անմիջապէս Թեսալիա դառնալու փութացին։

ՃԷՎԱՏ ՓԱՇԱ.— Կրետէ գտնուող օսմ. զօրաց նորընտիր հրամանատար Ճէվատ փաշա այսօր վաղը մայրաքաղաքէս ճամբայ կ'ելնէ Մախսուսէի Բէհճէթ Փաղա շոգենաւով։

ԱԹԷՆՔԻ մէջ զրոյց կայ թէ Երեսփ. Ժողովը ի մօտոյ պիտի գումարի։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ շոգենաւ մը մէկ քանի օրէն երկու միլիոն օխա ալիւր պիտի տանի ի Բրէվէզա։

ՌՈՒՍ Կարմիր Խաչի պատուիրակաց Աթէնք գտնուող մասն, որ կը բաղկանայ 20 մայրապետէ ու երկու բժիշկէ, երէկ Կ. Պոլիս ժամանեց՝ ասոնք վաղն Օտեսա կ'ուղեւորին հոս գտնուող իրենց պաշտօնակիցներուն հետ։

ՄԱՏՐԱՍԻ իսլամք հանգանակութեան ձեռնարկեր են ի նպաստ պատերազմի դաշտին վրայ ինկած օսմ. զօրաց ընտանիքներուն։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ Նահանգին երկրաչափի օգնական Տիւսուն էֆ. որ պատերազմի ժամանակ Բաղերինէ նաւակով Սելանիկ երթալու պահուն հելլէն մարտանաւերու կողմէ ձերբակալուած ու Աթէնք ղրկուած էր, արձակուեր և անցեալ Եչ. Սելանիկ ժամաներ է։

ՆՈՒԷՐ.— Կ. Պոլսոյ հեծելազօրաց Էրթուղրուլ գունդին սպայք ոսկի ժամացոյց մը շինեցին՝ նուիրուելու համար այն զինուորականին որ առաջին անգամ Օսմ. դրօշը պարզեց ի Տոմոքօ։ Այս ժամացոյց ղրկուեցաւ Էտհէմ փաշայի։

ԷՏՀԷՄ ՓԱՇԱՅԻ հրամանաւ Հագգը փաշայի զօրաբաժինը Չէյթունի շրջակայքը պիտի կենայ։

ԻՄՏԻԱԶ պատուանշանի ոսկի եւ արծաթ շքադրամները տրուեցան գերման Կարմիր Խաչի անդամներէն Տոքդ. Ֆէսլէրի ։

ԹՈՒՐՔ ԼՐԱԳՐԱՑ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 20.—Օսմ. կառավարութեան հաշուոյն շինուած ռազմական գործիներն այս օրերս Կ. Պոլիս պիտի ղրկուին ։ Թնդանօթներն օսմ. սպայից կողմէ կ'քննուին ու կ'ընդունուին։

ԼԱՐԻՍԱ.—Օսմ. բանակին սպայակոյտի Նախագահ Սէյֆուլլահ փաշա միանգամայն Թեսալիոյ քաղաքային պաշտօնէից քննիչ կարգուեցաւ։ Երկու շաբթը մէկ անգամ քննական պտոյտ կատարելով, կարեւորը պիտի անօրինէ ժողովրդեան անդորրութեան համար. եթէ բողոքներ ըլլան, պէտք եղածն ի գործ պիտի դնէ և իրենց պաշտօնին մէջ թերացող քաղաքային պաշտօնեաները ճամբելու կամ փոխելու համար տեղեկագիր պիտի տայ ձեռնհաս իշխանութեան։

ՎՈԼՕ.— Վոլոյի վաճառականք հեռագրաւ Մեծ Տէրութեանց դեսպաններուն պիտի հաղորդեն օրինակն այն հանրագրին որով կ'խնդրեն որ Վոլօ ալ օսմ. իշխանութեան տակ մնայ։

ՍՈՖԻԱ, 20 յուլիս.— Հոս գոհունակութիւն պատճառեց Բ. Դրան այն հրամանն, որով Պուլկարիոյ կողմէ տրուած անցագիրք օսմ. Նահանգաց մէջ պիտի ընդունուին ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Բոլորովին անհիմն է հեռագրական գործակալութեանց այն լուր թէ Վոլոյի մէջ անկարգութիւնք ծագած ըլլան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բոլորովին անհիմն է այն լուր է թէ օսմ. զինուորք Վոլոյի մէջ վնասներ հասուցած ըլլան։ Այս լուր հելլէն աղբիւրէ ելած ըլլալով, վստահելի չէ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կրետէի խնդիրը բոլորովին կարգադրուած կ'նկատուի։ Կ'հաւատուի թէ կղզւոյն վարչութեան եղանակին համար համաձայնութիւն գոյացած է դահլիճներու և Բ. Դրան միջեւ։

ԲՈԼԱ.—Ռուսական Նովօյէն մարտանաւն, որ Կրետէէ ճամբայ ելած էր, այս իրիկուն հոս հասաւ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Բրուսիոյ Ֆրէտէրիք-Լէոբոլտ իշխանն անցեալ Եչ. յանուն կայսեր նախագահեց Սոլինկէնի և Րէմշայտի միջեւ կառուցուած կամուրջին բացման, որ Եւրոպայի երկաթուղւոյ կամուրջներուն ամէնէն երկայնն է։ Ունի 465 մեդր երկայնութիւն. միջնեղի կամարին երկայնութիւնն է 170 մեդր։ Վուփէր գետին մակերեւոյթէն 107 մեդր բարձր է, որով աշխարհի ամէնէն բարձր կամուրջն է։ Նոյն իրիկունը սեղան մը տրուեցաւ։ Մ. Միքէլ բանախօսելով ըսաւ թէ ութսուն տարիէ ի վեր թշնամի ոտք մը կոխած չէ Գերմանիոյ հողն, որ խաղաղութիւն կ'վայելէ։ Կայսրը կըրնայ Տէրութիւնն յարգել տալ երկրէն դուրս։ Գերմանիա ներքին կեանքի մէջ մեկուսացած երկիր մը չէ։ Պէտք ունի արտաքուստ ընդարձակուելու և հարկ է որ ատոր համար անհրաժեշտ զօրութիւնն ունենայ։ Մ. Միքէլ բաժակ պարպեց Վիլհէլմ կայսեր կենաց։

—Ալզասի մէջ այլեւայլ տեղեր վերջին փոթորիկներէն մեծապէս վնասուած են և երկրագործք շատ կորուստ ունին։ Ձեռնհաս իշխանութիւնն այս պատճառաւ որոշեց մինչեւ 400 մարք փոխատուութիւն ընել երկրագործաց՝ հարիւրին 2½ տոկոսով։

ԱՆԳԼԻՈՅ Երեսփ. Ժողովին մէջ արտաքին գործոց խորհրդականն յայտարարեց թէ 1900ին Բարիզի արուեստահանդէսին մասնակցելու յատուկ կարգադրութիւնք առարկելու մօտ են և թէ հաւանօրէն արքայական յանձնաժողով մը կազմուի։ Բայց, յարեց Մր. Քըրզըն, նորանոր միջոցներ ձեռք առնուելէ առաջ պէտք է ստուգել՝ արուեստահանդէսին մէջ բրիտանական մասին համար նախապէս սահմանուած տեղին պակասեցուցած ըլլալուն լուրը։

—Երեսփ. Ժողովը նոյն նիստին մէջ երրորդ ընթերցմամբ ընդունեց այն օրինագիծն որ դրամական հատուցում կ'սահմանէ աշխատութեան միջոցին պատահած արկածներու զոհերուն։

—Լոնտոնի հեռագրական պաշտօնեայք որոշեր են յուլիս 14/26ին հանդիստ առնել։ Խնդրած են ամսաթոշակի յաւելում։

ԱՖՂԱՆՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— Աֆղան Թուրքաստանի նախորդ կուսակալ Իսհաք Խան, որ Աֆղանստանի էմիրին դէմ ապստամբած էր, և յօրէ անտի Սմրղանտ կ'բնակէր ընդ ռուսական պաշտպանութեամբ, Աֆղանստանի էմիրին դիմելով, արտօնութիւն խնդրեր է իր հայրենի երկիրը դառնալու։ Բայց ռուս լրագրաց խօսքին նայելով, ռուս կառավարութիւնը քաղաքական պատճառներով չի թոյլատրեր որ Իսհաք Խան ռուսական հողէն մեկնի։ Անիկա օր մը Ռուսիոյ ձեռքը թեկնածու մը կարող է ըլլալ, եթէ Ռուսիա վէճ ունենայ Աֆղանստանի հետ։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Հապէշստանի Մենելիք թագաւորն հրամայեր է որ 20,000 զօրք ղրկուի դէպի Նեղոս, ընդդէմ Տէրվիշներու։ Ասկէ յառաջ եկեր է այն զրոյց թէ Սուտանի բաժանումը կ'խորհուի Անգլիոյ, Հապէշստանի և Քոնկոյի Պետութեան միջեւ ։

ՍՊԱՆԻՈՅ վարչապետը Սէն-Սէպաստիէն երթալով, խնամակալ թագուհւոյն հետ խորհրդակցեցաւ Քուպայի խնդրոյն և Սպանիոյ ու Մ. Նահանգաց յարաբերութիւններուն վրայ։ Կ'երեւի թէ վերջերս ծանուցագրեր փոխանակուած են և վարչապետը կ'ուզէ թագուհւոյն կարծիքն առնուլ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՉԻՆ. — Նովոյէ Վրէմիա Նիքոլայեւսքէ կ'իմանայ թէ Չինու կառավարութիւնը տակաւին բան մը չէ ըրած զսպելու իր հպատակներն որք միշտ կ'յարձակին անդրսիպերիան երկաթուղւոյ գծին աշխատող ռուս ճարտարագէտներու և գործաւորաց վրայ։ Խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին իրաց այս վիճակին վերջ տալու։

ՀԱՎԱՆԱՅԷ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ ապստամբապետ Մաքսիմօ Կոմէզ յայտարարութիւն մը հաներ է թէ ապստամբք այն ատեն միայն իրենց ընթացքը պիտի փոխեն երբ Քուպա անկախ հռչակուի։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՀԱԲԵՇ. — Օբինիոնէ կ'հերքէ այն լուր թէ Իտալիա նորէն զօրք պիտի ղրկէ յԱփրիկէ։ Իտալիոյ դահլիճն որոշած է համակերպիլ Երեսփ. Ժողովոյ քուէարկած բանաձեւին, որ է ինքն իր մէջն ամփոփուելու քաղաքականութեան հետեւիլ ։ Հազարապետ Ներածինի պաշտօն չունի սահմանագլխոյ խնդիրը վերջնապէս կարգադրելու, այլ միայն տեղեկութիւն առնուլ թէ բանակցութիւնք ի՛նչ հիման վրայ պիտի կատարուին։

ՄԵՆԵԼԻՔ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ.— Եգիպտական լրագիր մը կ'ըսէ թէ Եգիպտոսի Ղփտիներու Պատրիարքը՝ Հապէշստանի Ղփտիներու եպիսկոպոսին միջոցաւ Մենելիքէ նամակ մը ստացեր է բուն իսկ իր ստորագրութեամբն ու կնիքովը։ Մենելիք Պատրիարքին օրհնութիւնը կ'խնդրէ իրեն, կնոջն ու իր զինուորաց համար և երկար կեանք կ'մաղթէ Ն. Սրբազնութեան։ Նամակը կ'ըսէ նաև թէ Մր. Ըրնէլ Րոտի անգլիական պատուիրակութիւնը կատարեալապէս յաջողած է։

ԼՈՒԹԵՐԻ ՄԱՐՄԻՆԸ. — Լութերի կենսագիրներէ մին Բրոֆ. Քէօսդլին նշանաւոր ուսումնասիրութիւն մը հրատարակեց սա խնդրոյ վրայ թէ Լութերի մարմինը տակաւին Վիդէնպէրկի դղեակին եկեղեցւո՞յն մէջ կ'գտնուի թէ, ինչպէս կ'ըսուի, Սմալքալտի պատերազմին ժամանակ գերեզմանէն հանուելով ցրուած է։ Բրոֆ. Քէօսդլին այսպէս կ'գրէ իր նոր ուսումնասիրութեան մէջ.— « Հինգ տարի առաջ 1892 փետր. 14ին Վիդէնպէրկի դղեակին եկեղեցւոյն նորոգութեանց աշխատող երկու որմնադիր ի զուր փնտռեցին Լութերի դագաղին ցոյց տրուած տեղը։ Օր մը գաղտնի կերպով եկեղեցին մտան. Նշանակեալ տեղը փորեցին մինչեւ երկու մեդր խորութեամբ և զտան Լութերի դագաղն որ փայտի և մետաղի բեկորներու անձեւ կոյտ մը կ'ներկայացնէր, բայց մեծ վերանորոգողին մարմինը լաւ վիճակի մէջ էր. միայն հագուստներէն հետք չկար։ Գործաւորք նորէն խնամքով գոցեցին գերեզմանն և իրենց գիւտին համար յայտնութիւն մը չըրին, հաւանօրէն դատական իշխանութենէն վախնալով։»

ՀԷԼԻԿՈԼԱՆՏ կղզին Բրուսիոյ կցուելէն ի վեր դիւրաւ ամուսնութեան վայր մը դարձած է։ Բիւքսհավէնի շոգենաւին ժամանման ու մեկնելու միջոցին ամուսնութիւնք կ'կատարուին. բաւական է իմաց տալ Շրէօտէր երէցին որ մինչեւ 1913 թուականին համար արտօնութիւն ստացած է օտարականներն ամուսնացնելու ։ Աստեղեալք կ'հարցնուին թէ ոչ այրի են, ոչ ամուսնաթող և ոչ ալ ուրիշի մը հետ նշանուած։ Երէցը կ'պսակէ զանոնք, որք պանդոկի մը մէջ ճաշելէ յետոյ Բիւքսհավէնի շոգենաւը կ'դառնան։ Նոյն օրուան գիշերը կրնան Պերլին հասնիլ։ Բայց հարսանեկան այս ուղեւորութեան ծախքը բաւական շատ է. առնուազն երկու հարիւր մարք պէտք է։ Երէցը տարին վաթսուն պսակ կ'կատարէ ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՉԻՆ.— Ֆրանսայի և Չինու միջեւ նոր պայմանադրութիւնն ստորագրուեցաւ ի Բէքին՝ արտաքին գործոց նախարարին և ֆրանսական դեսպանին միջեւ ։ Հավաս կ'հերքէ Թայմզի այն լուր թէ Չինու արտաքին գործոց նախարարը դժուարութիւններ յարուցած ըլլայ։

ԻՏԱԼԻՈՅ Ծերակոյտի նիստերն անպայման կերպով յետաձգուեցան։

ՍԵՐՊԻՈՅ Երեսփ. Ժողովն ընդունեց այն օրինագիծն որ զինուորական պիտոյից յատուկ ծախուց գումարները կ'աւելցնէ։

—Երեսփ. Ժողովոյ նստաշրջանը պիտի փակուի Եչ.։ Սահմանադրութեան վերաքննութիւնն յետաձգուեցաւ։

ՓԻԼԻՊԵԱՆ կղզիներու մէջ ապստամբաց մէկ քանի խումբեր յաղթուեր են։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԹՂԹԱԴՐԱՄ. — Ռուսիոյ Թուղթի պետական գործարանն աւարտեց հարիւր րուպլինոց նոր ձեւ թղթադրամներու տպագրութիւնը։ Ասոնք այժմու թղթադրամներէն սա տարբերութիւնն ունին որ Կատարինէ Բ. կայսրուհւոյն երկու պատկերը կը կրեն՝ մին տպագրեալ և միւսը թուղթին մէջէն թափանցիկ։

ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ռուս նաւատորմին հրամանատար կարգուեցաւ Գ. կարգի ծովակալ Լազարով։

ԲԱՐԻԶԻ դատական պաշտօնատան մէջ անցեալ ուրբաթ անձնասպանութեան փորձ մը կատարուեցաւ։ Դեռատի կին մը, որուն դէմ էրիկն ամուսնալուծութեան դատ բացած էր, ըստ օրինի հրաւիրուած էր իր ամուսնոյն հետ քաղաքային դատարանի նախագահին ներկայանալու, որպէս զի հաշտութիւն մը ձեռք բերուի, եթէ կարելի ըլլայ։ Կինը, տակաւին դատաւորին չներկայացած, իր էրիկանն հանդիպեցաւ. ծունկերուն փարելով լալագին աղերսեց որ չթողու զինքը. բայց էրիկն անողոքելի մնաց և միեւնոյն ընթացքն ունեցաւ դատաւորին առջեւ ալ։ Կինը դուրս ելնելով ծայրայեղ գրգռութեան մը մէջ սրուակ մը լաւտանում խմեց։ Բարապաններէ մին տեսաւ և փորձեց կինը տանիլ պաշտօնատան բժիշկին քով. բայց յուսահատ կինն յաջողեցաւ սպրդիլ և «Ոչ, ոչ. բժիշկ չեմ ուզեր. ընելիքս գիտեմ» ըսելով պաշտօնատունէն դուրս ելաւ և վազեց Սէն գետի եզերքը. բայց անցորդք արգիլեցին։ Էրիկը վրայ հասաւ և հիւանդանոց տարաւ զայն. վիճակը շատ ծանր է։

ՅՈՒԼԻՍ 14ի տօնի օրն Բարիզի մէջ կատարուած զօրահանդէսի պահուն զինուորներէն ու ժողովուրդէն երկու հարիւր հոգի արեւազարկէ բռնուելով հիւանդանոց տարուեր են։

ՊԱՔՈՒԻ մէջ յուլիս 16 էն 17ի գիշերը Զէյնի Քորտապի նաւթի աղբիւրներուն մէջ հրդեհ ծագելով հինգ ժամ տեւեր է։ Հինգ ջրարան ու մեքենաթերանոց մը հրոյ ճարակ եղեր են։ Մէկ քանի գործաւորք բոցերու մէջ այրեր են։ Երկու միլիոն բութ քերոզին ոչնչացեր են։ Շրջակայ զատարանք աշխատութիւնները դադրեցուցեր են։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 20 յուլիս.— Նաւալի իշխանն ամսոյս վերջերը Բեգերսպուրկ պիտի երթայ՝ Ռուսիոյ բանակաց մեծ ռազմափորձերուն ներկայ գտնուելու։ Վիլհէլմ կայսրն ալ նոյն միջոցին Բեգերսպուրկ պիտի գտնուի և յետոյ

Նարօլի իշխանին հետ Պերլին պիտի դառնայ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Քուպայի խնդրոյն համար խիստ կարեւոր պաշտօնագիրք կը փոխանակուին Մատրիտի և Ուաշինկթընի դահլիճներուն միջեւ։ Հավանայէ ուղղեալ պաշտօնական հեռագիր մը կը հերքէ այն լուր թէ սպանիական երկու հեծելագունդ աննշանակ գերուած ըլլան։ Սպանիացի 89 հարուստ վաճառականք Հավանայի մէջ բանտարկուեցան, որովհետեւ ամբաստանուած են թէ հագուստ ծախեր են Քուպայի ապստամբաց։

Հրատարակուելու համար յօդուած կամ նամակ ղրկողներէ կը խնդրենք որ թղթին միայն մէ՛կ երեսին վրայ գրեն։ Երկու երեսի վրայ գրուելէն շատ յապաղում և դժուարութիւն կը ծագին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ Կրօն. Ժողովն իր շաբաթական նիստն ըրաւ ի Պատրիարքարան, ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Եպ. Յովհաննէսեանի ։ Ս. Պատրիարքը բացակայութիւնը նամակաւ հաղորդած էր Ժողովոյն։ Կրօն. Ժողովոյ մէջ տեսնուեցան ու կարգադրուեցան ինչ ինչ ընթացիկ գործեր, որոնցմէ մէկ քանին յիշենք. — 1. Նարլը-գաբուի Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյն քարոզիչ Տ. Սահակ Մ. Վարդապետ Բագրեւանդցի առանձին գրութեամբ խնդրած էր որ և իցէ հովուական պաշտօն մը։ Ժողովն արժան դատեց Թափուր Վիճակներէ Ալաշկերտի և Պայազիտի Առաջն. Տեղապահ և միանգամայն Իւչքիլիսէի մենաստանին վանահայր կարգելու համար ընտրելի ներկայացնել Խառն Ժողովի առաջիկայ նիստին։ —2. Նկատելով որ Շապին-Գարահիսարի Առաջն. Տեղապահ Տ. Ամբրոսիոս Մ. Վրդ. տակաւին այլ և այլ պատճառաբանութեամբ Վիճակէն հեռացած չէ, որոշուեցաւ վերջնագիր մ'ալ յղել, որ ընդ փոյթ մեկնի Շապին-Գարահիսարէ, և մայրաքաղաքս գայ։ —3. Տ. Յովհաննէս վրդ. Հուրիկեան և Պօյաճըգիւղի Թաղ. Խորհուրդն հրաւիրուած ըլլալով երկիցս Կրօն. Ժողովոյ կողմէ, երէկ ներկայացան, և աբեղայի մը չամուսնացած Թաղով պատարագ մատուցանելու եւ Ամեռ բազմելու խնդրոյ մասին բացատրութիւններ ունեցան, եւ այս առթիւ պէտք եղած կարգապահութեան յորդորներն ու սաստերը խառնուելով, միւսանգամ այդպիսի զեղծման մէջ չգտնուելու համար խոստում առնուեցաւ։

—Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը մինչև երէկ գիշեր Եէնի Գիւղ կ'մնար. այսօր իջաւ Նախագահելու համար Բաղ. Ժողովոյ նիստին, որ տեղի պիտի ունենայ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։

— Տնտեսական Խորհուրդն այսօր Բաղ. Ժողովոյ պիտի մատուցանէ Պատրիարքարանի պիւտճէն։

—Վանէն յունիս 14 թուականաւ առնուած թղթակցութենէ մը կ'տեղեկանանք թէ անցեալ տարի Հէքեարի գաւառէն Պարսկաստան գաղթողներէն 80—85 տուն յունադաւան եղած են։ Պայազիտի Արծափ գիւղէն յունադաւան եղած ազգայնոց մէկ մասը դարձեր է ի ծոց մայրենի Եկեղեցւոյ։

— Սեբաստիոյ Առաջնորդ Տ. Պետրոս Սրբազան՝ երկու ամսուան օդափոխութեան համար՝ Ենի գիւղ պիտի երթայ։ Գիւղին եկեղեցւոյն կից է հիւր եկեղեցականներու համար յատկացեալ այն գեղեցիկ վանատուն-ամարանոցը, զոր շինել տուած է Ճէզայիրլի Մկրտիչ Ամիրայն՝ Աղաւնի վերաժայնեալ Տ. Ստեփաննոս Պատրիարքին համար, և ամէն պէտք եղած կ'րաուեօք զարդարած է։

—Գատըգիւղի Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութիւնը տեղեկագրուած ըլլալով Պատրիարքարանի, վաւերացաւ։

—Ինչպէս ծանուցեր էինք ասկէ առաջ, Պատրիարքարանէն տրուած հրահանգին համեմատ, առաջիկայ կիրակի օր Սամաթիոյ Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութիւնը պիտի կատարուի։

—Մօտերս Երուսաղէմէ պիտի մեկնին Բաղէշի Առաջն. Տեղապահ Տ. Եղիշէ Վարդ. Չիլինկիրեան և Երզնկայի Առաջն. Տեղապահ Տ. Դանիէլ Վարդ. Ցակոբեան։ Այս առթիւ Երուսաղէմայ Ս. Պատրիարքը ծայրագոյն աստիճան պիտի տայ նորընտիր Առաջն. Տեղապահներուն ։

—Եսիրիւէ կ'գրեն մեզ Յուլիս 7 թուով.— «Վիճակիս Առաջն. Տեղապահ Տ. Արսէն քհնյ. Տէրձակեան այս իրիկուն Տէտէ-Աղաճ կ'երթայ, հոն՝ տեղւոյն քահանայից համար՝ Թաղականներու և Ժողովրդեան մէջ յառաջ եկած վէճի պատճառները քննելու և զարժանը տնօրինելու։»

—Երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ ժամ 2 ½ին տեղի ունեցաւ Ուսուցչական Ընտրելեաց Քննիչ Յանձնաժողովի Բ. նիստն առժամեայ ատենապետութեամբ Գուրգէն էֆ.ի։ Ներկայից ոմանց առաջարկութեան համեմատ, Ժողովի Նիստերն ապարդիւն չըլլալու համար, աշխատութեանց բաժանման սկզբունքով, մասնախմբեր կազմուեցան. թէ՛ ներկայացող քննելի ուսուցչաց համար և թէ՛ մայրաքաղաքիս ազգ. վարժարանաց այս տարուան շրջանաւարտ կարգերու քննութեան համար։ Յաջորդ նիստը պիտի գումարուի յառաջիկայ Գշ., Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, ժամը ճիշդ 1ին։

—Կեսարիայէ մեզ կ'գրեն Յու. 27 թուով.— «Առաջնորդ Տրդատ Վ. Պալեան բաւական տարիներէ ի վեր կ'աշխատի Ս. Կարապետի վանուց մատենադարանը ճոխացնել և զարգացնել զանազան տպագիր և ձեռագիր հին գիրքերով։ Սոյն մատենադարանի շէնքն ինք շինել տուաւ բաւական ծախքով և այս առթիւ հիմնարկութեան թուականէն ի վեր սկսած է պատրաստել (1512 էն մինչ 1850 թուականին) հայերէն հին տպագրութիւններու ցուցակը ։ Գործն երկու հատորի բաժնուած է. Ա. հատորը 1512-1800. Բ. հատորը 1801—1850։ Հաճեցաւ մեզ ցուցնել առաջին հատորի ձեռագիրն որ արդէն գրեթէ լրացած է և այժմ կ'զբաղի երկրորդ հատորն ամբողջացունել։ Իւրաքանչիւր հայերէն տպագրութիւնները թուականի կարգաւ գրուած են, գրքին ճակատն և յիշատակարաններն ամբողջովին ընդօրինակուած են, իբր ծանօթութիւն նշանակելով նաև անոնց դիրքն և թուղթերուն որքանութիւնը։ Ինքն ունի 1512ին առաջին տպագրութիւնն, երեք զանազան գրեանք որք միասին կազմուած են ։ Եթէ Գեր. Առաջնորդին աշխատասիրած սոյն գործն ամբողջովին լրանայ և հրատարակուի, հաւաստի ենք թէ մեծ լոյս մը պիտի սփռէ տպագրութեան պատմութեան։

«—Հայ և Բողոքական դպրոցներու միութեան խնդիրն անլուծելի մնաց. ուստի Հայերն այս ժամավաճառութիւնը դարմանելու համար, որոշեցին կեդրոնացնել երեք հայ դպրոցներն և հիմնել բարձրագոյն վարժարան մը որու ուսուցիչք պիտի այցելեն նաև նախակրթարանները ։ Սայն որոշում ի գործ պիտի դրուի սեպտ.էն սկսեալ և կ'յուսանք որ Հայ վարժարաններու սոյն կեդրոնացում մեծ բարիք մը ըլլայ Կեսարիոյ համար։»

—Պէշիկթաշէ մեզ կ'գրեն.— «Ինչպէս շատ մը թաղեր, այնպէս ալ Պէշիկթաշ, մէկ քանի երիտասարդներէ կազմուած «Գանձանակի Մասնախումբ» մը կայ, որուն նպատակն է գանձանակ պտտցնելով դպրոցին օգնել։ Նախորդ մասնախումբներուն ջանիւք 10ական 20ական փարայով հաւաքուած չորս հարիւր ոսկիի չափ գումարով՝ ասկէ առաջ, թաղին եկեղեցիին դէմ գտնուած հողը գնուած էր, յառաջիկային շէնք մը կառուցանելու և զայն դպրոցին կալուած ընելու գովելի նպատակով։ Արդի մասնախումբն որոշեր է շինութեան սկսիլ. բայց շինութեան համար պէտք եղած — ըստ յայտարարութեան ճարտարապետին— 400 ոսկիէն հազիւ 37 ոսկին միայն կայ մէջտեղ ։ Մնացեալ գումարն հանգանակութեամբ հաւաքելու յոյս ունի եղեր մասնախումբը։ Իսկ երբ չկրնայ հաւաքել,— ինչ որ շատ աւելի հաւանական է արդի տնտեսական տագնապի ժամանակ — ի՞նչ պիտի ընէ։ 40-50 ոսկիի չափ յումպէտս ծախսելէ վերջը կիսկատար պիտի թողու եւ ձեռնթափ ըլլայ և եղած շինութիւնն ալ անձրեւին ձիւնին տակ փտտի։ Եւ այն ատեն ո՞վ պիտի ըլլայ պատասխանատու վատնուած դրամին ։ Ապահովապէս ոչ ոք ։ Պիտի պատասխանեն թէ իրենք գրպաննին չդրին դրամը. բարի նպատակով ճամբայ ելան՝ բայց չյաջողեցան։ Աւելի բանաւոր չէ՞ր, փոխանակ յոյսերով և վերջակէտ հաշիւներով 40 50 ոսկի վրայ տալու, սպասեն՝ նախ դրամը հանգանակեն եւ ապա շինութեան սկսին ։ Քանի որ փարա չկայ մէջտեղ, բարեբար չկայ, գլուխ չի հանուիր մտադրուած շինութիւնն, և մեղք է. փարաները վրայ կ'երթան, ինչպէս որ վրայ գացին Մաքր. Ուսում. Ընկերութեան 50 հատ, 40ական փրյ. ամսականներէ ժողվուած ոսկիները. ճիշդ այժմու նման եռանդով փափաքով «բան մը կ'ընենք կոր» ըսող անփորձ անձանց շնորհիւ։ Պատ. Թաղ. Խորհուրդին և մասնաւորապէս Տրդատ պէյին ուշադրութիւնը կ'խնդրուի ։ Կամ պէտք է արգիլել շինութիւնն և կամ դրամ հայթայթել։»

—Տէ՛ր.—Ձեր երէկի թուով Խարբերդցի որբերու ուղեւորութեան նկարագրութիւնն ըրած էիք չնշելով նաև Սեբաստացւոց հիւրասիրութիւնը՝ սակայն ցաւ ի սիրտ կարդացինք թէ Ս. Նշանի կրօնաւորները չեն կրցեր պատսպարել այս որբուկները նոյն վանքին մէջ առարկելով թէ Ս.Առաջնորդը բանալիներն իրեն հետ Պոլիս տարած է . . . ։ Տակաւին չկրցանք հաստատ համոզում մը գոյացունել այս օրինակ շինծու սուտի մը. և ո՞վ կրնայ հաւատալ։ Միթէ այդ բազմակիւն միաստանին, որուն մէջ կայ աւելի քան 50 սենեակ, չէ՞ կրնար գտնուիլ մէկ կամ երկու օրուան պատսպարան մը այդ մանկիկներու, մանաւանդ երբ քաղաքացիներէն սիրով կ'ընդունէին։ Մեք շատ մօտէն գիտենք թէ Ս. Առաջնորդն իրեն գոյքերը դրուած սենեակներէն զատ ո՛չ մէկ տեղի բանալի տարած է իրեն հետ ու անոնք ալ Միաբանութեան ծառայելու յարմար տեղեր չեն։ Ղուլուպիւ, 8 յուլիս. ***

ԳԱՐԱՊՕՏՕՍ ՕՂԼՈՒ ընտանիքն եւ զաւակունք շնորհակալութիւն կ'յայտնեն ամէն հայազգի բարեկամաց որք հաճեցան ներկայ ըլլալ հանգուցեալ ՏԻՄՈՍ ԷՖ. ԳԱՐԱՊՕՏՕՍ ՕՂԼՈՒԻ յուղարկաւորութեան եւ իրենց ցաւակցութիւնն յայտնեցին այս տխուր առթիւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Շքոտրայի նախնական դատարանին նախագահ անուանեցաւ Օրթաքէօյ գաւառակին նախնական դատարանին նախագահ Թահիր պէյ, որուն յաջորդեց Ճիսրը Երկէնէի նախնական դատարանին նախագահ Հիւսէյին Աքիֆ էֆ.։ Ասոր ալ յաջորդեց Գասթէմունիի եւ Տրապզոնի նահանգաց դատական քննիչի նախորդ օգնական Գրիգոր էֆ. ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Հիճազի կուսակալը յուլիս 7 թուով կ'հեռագրէ Ներքին գործոց նախարարութեան.—«Ճիտտէի կուսակալի տեղակալը, քարանդինայի քննիչին և զինուորական ու թաղապետական բժշկաց տեղեկագրոյն վրայ, հեռագրեց թէ երէկ ալ Ճիտտէի մէջ ժանտախտի դէպք չէ պատահած։»

—Լուր ելաւ թէ Ղալաթիոյ քարափին այլ և այլ տեղերը վնասուած են։ Քարափանց քոմիսէր ու հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատան մասնագէտ խորհրդական Սերվիչէն էֆ. և քարափանց մասնագէտներու տնօրէն Մ. Ճենկրիս քննութիւն կատարելով, հաստատեցին թէ քարափը ամէն կերպով ապահով վիճակի մէջ է. հետեւաբար հակառակը պնդող զրոյցները բոլորովին անհիմն են ։»

ԳԱՍԹԷՄՈՒՆԻԻ նորընտիր կուսակալ Էնիս փաշա իր պաշտօնին յատուկ հրամանագիրն ստացաւ և ի մօտոյ Գասթէմունի կ'ուղեւորի։

ՊԵՐՈՒԹԻ կուսակալ Նազըմ փաշա քննական պտոյտի համար Երուսաղէմ գնաց։

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ վարժարանի աշակերտաց համար Միլքիյէ վարժարանին մէջ դասարան մը հաստատուած է վարչագիտութիւն ուսանելու։ Այս տարի նոյն դասարանէն տասներկու ուսանողք ընթացաւարտ եղան։

ՓԱՄՓՈՒՇՏ.— Անցեալ շաբթու, կ'ըսէ Լ. Հէրըլտ, Պէրոնթէ Դամասկոս ժամանող երկաթուղւոյ կառախմբէ մը 6000 փամփուշտ գտնուեր է՝ փոքր տրամագծով րէվօլվէրի համար։ Տեղական իշխանութիւնք գրաւելով զայնս, քննութեան ձեռնարկեր են երեւան հանելու ղրկողն ինչպէս նաև ա՛յն որուն ղրկուած է։

ԻԶՄԻՐԷ առ Լ. Հէրըլտ ուղղեալ նամակ մը խօսելով տեղւոյն թաղապետութեան վիճակին վրայ, կուսակալին ուշադրութիւնը կ'հրաւիրէ։

ԽԱՀՈՒԿ.—Եւրոպայի մէջ խաղհուէի գինը բարձրացաւ։

ՔՈՒՐԴ ՑԵՂԱՊԵՏՔ.—Վանէ կ'գրեն թէ ի վաղուց անտի իրարու դէմ թշնամութիւն տածող Հայտարանցի եւ Շէվիլի երկու քուրդ ցեղեր հաշտուեր են։ Ասոնց պետերը Վան հրաւիրուելով, տեղւոյն երեւելիներէն ու պաշտօնատարներէն կազմեալ հաշտարար ատենի մը առջեւ յորդոր ընդուներ են որ իրարու հետ հաշտուին։ Ցեղապետք այս յորդորներուն անսալով, իրարու հետ բարեկամաբար տեսնուեր եւ հաշտուեր են, եւ այսուհետեւ բարձրագոյն հաճութեան հակառակ ընթացքի մէջ չգտնուելու համար մէկ մէկ խոստմագիր ստորագրեր են։

ԽԱՐԲԵՐԹԻՒՆ.— Մոնիդէօր կ'ծանուցանէ թէ Գատը-գիւղի մէջ գեղագործ մը 19 ղրշ.ի փոխարէն պատրաստեր է գեղագիր մը որուն համար իր արուեստակիցները 15 ղրշ. պահանջած էին։ Բայց ըստ որում գեղագիրը 12 կրամ անթիբիրին կ'պարունակէր, որ 24 քաշէններու պիտի բաժնուէր, խաբերայ գեղագործը 6 կրամ անթիբիրին պակսած մասին տեղ ալ փոշի շաքար կ'դնէ։ Մրցակից գեղագործները կասկածի երթալով, քաշէններէն մին կը քննեն և խաբէութիւնն երեւան կ'հանեն։ Խնդիրը մինչեւ Բժշկական վարժարանին առջեւ արձագանգ կ'գտնէ, որ քաշէնները քննելով կ'հաստատէ թէ 6 կրամ անթիբիրին կ'պարունակէին։ Բայց Մոնիդէօր չըսեր թէ ո՞վ է այդ գեղագործն, որպէս զի ամէն ոք իմանայ և զգուշանայ ։

ՈՃԻՐ Ի ՍՕՖԻԱ.— Մայրաքաղաքիս թատերասէրներուն ծանօթ Միչչի Լապրունա որ ժամանակէ մ'ի վեր իտալացի դերասանաց խմբի մը հետ Սօֆիայի մէջ ներկայացումներ կուտար, վերջին օրերս թատրոնին մէջ ատրճանակի հարուածով սպաննուեր է խմբին թէնորին կողմէ որ ժամանակէ մ'ի վեր ոխ ունէր թատերապետին դէմ։

ՄԻՒԲՐՈՊԱԲԱՆԱԿԱՆ վարժարանին տնօրէն Տքթ. Նիքօլ նախընթաց օրն երկամսեայ արձակուրդով Եւրոպա ուղեւորեցաւ իր ընտանեաց հետ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ և դեղագործական վարժարանները մտնել ուզող աշակերտաց մտից քննութիւնները կատարելու համար, յատուկ յանձնաժողով մը կազմուած է որ յուլիս 1էն ի վեր սկսած է իր պաշտօնն ի գործ դնել։

ԾՈՎԱԿԱԼ Ուստ փաշա, որ Լոնտոն կ'գտնուէր, մէկ քանի օրէն մայրաքաղաքս պիտի դառնայ։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ.—Երուսաղեմայ շրջակայ Սեւլան գիւղին մէջ թանկագին հին դրամներ գտնուեցան որք կայսերական թանգարանը պիտի ղրկուին։

ԲԵՐԱՅԻ նախնական դատարանի պատժական Բ. ճիւղն առաւօտները ժամ 4ին բացուելով մինչեւ 5 մասնաւոր խնդիրներով պիտի զբաղի և յետոյ պիտի սկսին դատերը։

ԱՐԿԱԾՔ.— Նախընթաց իրիկուն կամուրջէն Վերին Վոսփոր ուղեւորող վերջին շոգենաւը, Թարապիա հանդիպելէ յետոյ, երբ Նաւամատոյցէն կ'հեռանար, 20 տարեկան երիտասարդ մը շոգենաւը ցատքել ուզելով ծովն ինկաւ, և յորձանքը նաւամատոյցին տակը քշեց տարաւ զայն, բայց բարեխառնար նաւամատոյցին գերանները ձեռք անցունելով կրցաւ ազատիլ։

—Նախընթաց իրիկուն 6 տարեկան տղեկ մը Ղալաթիոյ քարափին եզերքը խաղցած պահուն ծովն ինկաւ և մազ մնաց որ խեղդուէր, երբ նաւավարք օգնութեան հասնելով ազատեցին զայն։

ՄՕՍ շոգենաւային ընկ. Բէբօ շոգենաւը, նաւապետ Ուլֆօլ ամսոյս 11ին Լիվերբուլէ հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով ։

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, [illegible] (ըստ տարիքի), [illegible], [illegible] երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ [illegible]։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Ջըլըուզճեանց դէմ)։

Գատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 Նոր բացուած Խրիսօվէլի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 20 յուլիս.—Այսօր Ծերակոյտին ու Երեսփ. Ժողովին մէջ կարդացուեցաւ խորհրդարանի նստաշրջանին փակման նախագահական հրամանագիրը։ Բանմայի քննիչ յանձնաժողովն իր աշխատութիւնները պիտի շարունակէ։

ՊԵՐԼԻՆ, 20.—Վիլհէլմ կայսր պիտի շարունակէ իր նաւային ուղեւորութիւնն ի Հիւսիս։ Պերկէնէ Սդավանկեր ուղեւորեցաւ, ուր պիտի մնայ մինչեւ իրեն Պավիէրայի Քարլ Թէոտոր դուքսն, որ ակնաբոյժ ըլլալով, պիտի քննէ կայսեր աչքը։ Վէրքը շատ դանդաղօրէն կ'ապիանայ, թէեւ ընդհանուր վիճակը գոհացուցիչ է ։

ՀՌՈՄ 20.—Օբինիոնէ բացորոշապէս կ'հաստատէ թէ վարչապետ Ռուտինի մարքիզն որոշեր է առաջարկել Երեսփ. Ժողովին որ Ափրիկէ թողուի ։

ՊԷԼԿՐԱՏ.—Երեսփ. Ժողովն համաձայնական ցոյցերով ընդունեց պատերազմական ելմտացոյցն աւելցնող օրէնքը՝ սերպ բանակն ի նորոյ սպառազինելու համար։

ՍԵՂԱՆԱԽՕՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Երէկ, այս բաժնին մէջ ըսած էինք թէ «այսօր առայժմ գնող կայ»։ Ըստ ամենայն պէս գնումները շարունակուեցան մինչեւ կէս օր. 23 ղրշ. 36-37 փր.ի մէջտեղ։ Կէս օրէն վերջ քանի մը կառուոր տուներ սկսան մեծաքանակ Քոնսոլիտ և Երկաթուղի գնել, մեծերուն հետեւեցան փոքր գնողներն ալ. և այսպէս, Սակարանին մէջ տարածուած խաղաղութեան նպաստաւոր լուրերն օգնելով, գինը մէկէն ի մէկ գրեթէ անյուսալի բարձրացում մը՝ Սակարանի լեզուով ֆօռբէո մը յառաջ բերին ։

Քոնսոլիտն, որ առտուն 23-31 փր. բացուած էր, գնաց մինչեւ 24 ղրշ.19 փր. և Երկաթուղին, որ առտուն բացուած էր 111 ու կէս փր. գնաց մինչև 116 փր.։ Սակայն, պէտք է գիտել թէ Եւր. հեռագիրները նոյն են գրեթէ։

Այս առաւօտ, հակառակ Եւր. հեռագիրներուն թուլութեան, դարձեալ հոս գնող կայ։ Քոնսոլիտը բացուեցաւ 24 ղրշ. 9 փր. և Երկաթուղին 115 փր.։ Քիչ յետոյ Քոնսոլիտն եղաւ 24 ղրշ. 13 փր. և Երկաթուղին 115 ու կէս ֆրանք։

—Օրական Սդիլանը կ'արժէ 3ոսկի։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.	24 18
Ամէնէն բարձր գին »	24 20
Ամէնէն վար գին »	23 32
Ռումէլիի երկաթ. գոց. ֆր.	115 75
Ամէնէն բարձր գին	115 75
Ամէնէն վար գին	111 75

ԲԱՑՈՒՄ, 9 Յուլիս

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.	24 12
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.	115 50
Օսմանիյէ »	— —
Ռէժի »	— —
Օսմ. Պանքա »	13 30
Քրէտի ժէնէրալ օթթօմ. »	7 07
Երկրագործական Պանքա »	9 —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.	3 10
Օսմ. Ապահ. ընկեր. »	4 02
Թրամուէյ բաժնեթ.	682 20
» Ժուիսանս	235 —
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.	496 —
Տէրքօսի Ջուրի ընկ. »	330 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ »	458 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ ութ օրուան Օ. Ո.	5 50
» մէկ ամսուան » »	— —
Ռումէ. երկ. ութ օրուան » »	— —
» » մէկ ամսուան » »	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց ղր.	87 10
Անգլիական ոսկի »	109 35
Բօլ էմբէռիալ »	90 —
Մէճիտիյէ արծաթ »	108 05
Ռուպլի թղթադրամ Օ. Ո.	8 59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղր.	109 ¼
Փարիզ 3 » ֆր.	20 95
Ֆիօրին մանտա »	10 90

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 20 Յուլիս

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Ա. Ա. Ո.	66 —
» » » Բ. »	37 87
» » » Գ. »	22 63
» » » Դ.) բաց. »	21 75
) գոց. »	21 81
Փոխառութիւն Դասապա »	82 50
» Օսմ. 3 ½ % »	98 50
Օսմ. Կայս. Պանքա »	12 75
Այտընի երկաթուղի »	14 63
Եգիպտական Միացեալ »	107 —
Անգլ. քօնսօլիտէ Գ. Կ. »	112 81
Հելլենական 5 % »	25 —
Մօնօբօլ հելլենական 4 % »	28 —
Ռանթ . . . » 4 % »	21 50
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888 »	98 —
» նոր » 6 % 1892 »	95 —
Փոխան. Փարիզի վրայ »	25 26¼
Դրամազեղչ »	2 —

ՎԻԵՆՆԱ, 20 Յուլիս

Փոխան. Փարիզի վրայ ֆիօր.	47 65
» Լոնտոնի վրայ »	119 85
Ռումէլիի երկաթուղի »	64 60
Օսմ. Ռէժի »	164 —

ՓԱՐԻԶ, 20 Յուլիս

Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց. ֆր.	21 87
) գոց. »	21 85
» » » Բ. »	38 —
» » » Գ. »	— —
Ռումէլիի երկաթուղի »	114 50
Բուլօնիյէ »	— —
Մաքսատուն »	— —

Ընտիր գրքեր տղոց համար, Արկածք ազնիւ տղայի 5 ղրշ., Բժշկական մարմնամարզութիւն 4, Գաղտնիք 3, Դաստիարակութիւն կամ նախագիտելիք 2, Եղուարդ վիպասանութիւն Ա. 1։

Օսմ. Ռէժի »	342 —
Օսմ. Կայս. Պանքա »	570 50
Ֆրանս. Ռանթ 3 % »	104 67
Քրէտի Լիօնէ »	777 —
Պանք տը Բարի »	862 —
Սուէզի բաժնեթուղթ »	3215 —
Եգիպտական Իւնիֆիէ »	— —
Իտալական Ռանթ »	94 15
Սպանիական արտաքին »	62 22
Ջէք Լոնտոնի վրայ »	25 105
Դրամազեղչ »	2 —

ՊԵՐԼԻՆ, 20 Յուլիս

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք	92 25
Ռումէլիի երկաթուղի »	114 40
Անատ. երկ. պարտաթղթ. »	90 10
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս. »	20 290

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ամէն օր մինչեւ կէսօր կը գտնուի նախկին տեղը Սկիւտարի չուկան Մահքէմէ փողոց պարսիկ ծխավաճառին վերի յարկը։ Կէսօրէն վերջը Բերա Կալաթա-Սէրայի վարժարանին դիմաց թիւ 200 աբարթըմանն Ա. յարկ թիւ 3։ Վկայեալ եւ ծանօթ ատամնաբոյժն յանձն կ'առնու ակռայի վիրաբուժական ամէն գործողութիւնք ի հարկին թմրեցուցիչ դեղերով ։ Նոր դրութեամբ կը պատրաստէ բերնի եւ դէմքի յարմար առանց կեռի, առանց զսպանակի և արմատներու վրայ առանց քիմքի, պտուտակաւոր արհեստական ամէն ձեւ ակռայ։ Դիմողք գոհ պիտի մնան գիներու չափաւորութենէն եւ գործողութեանց կատարելութենէն։ Գչ. խորհրդակցութիւնք ձրի։ 5—53

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի Շահանէճէ ալընաճագ Մախսուսիէ Մըըր բիրինճինին գարարը գաթիսի թէմուզըն 12 ինճի ճումա էրթէսի կիւնի վիրիլէճէկինտէն, իթայա թալիպ օլանլարըն՝ եէվմը մէզքիւրտէ նիհաեէթ սաաթ տօգուզա գատար Խազինէի միւշարէլէյհայա կէլմէլէրի իլան օլունուր ։ 3—1

7 Թէմմուզ 313

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՅԷ

Իանէ Սէրկիսի Գօմիսիօնը Ալիսի Թարաֆընտան.

Եվլատը շուհէտա վէ մալուլինը ղուզզաթը ասաքիրի շահանէ մէնաֆիինէ օլարագ թէէսիս վէ քիւշատը մուգթէզաի էմրու ֆէրմանը հիւմայունը հազրէթը Խիլաֆէթբէնահիտէն պուլունան իանէ սէրկիսինէ թաշրալարըն իհտա վէ իրսալ օլունաճագ էշեանըն նագլինճէ Իտարէի Մախսուսէ վէ Իթալեա Ճէնէրալ վէ Մէսաժըրի Մարիթիմ վաբոր վէ Անատօլը թիմուր եօլ գումբանեալարը թարաֆլարընտան իպրազ օլունաճագ թէսհիլաթ վէ մուավէնէթ էվվէլճէ իլան օլունմուշ իտի ։ Շարք թիմուր եօլը վէ Բագէ վաբոր գումբանեալարը տախի սէրկիյէ իհտա վէ իրսա օլունաճագ էշեայը մէճճանէն նագլ իտէճէքլէրի կիպի Տէրսաատէթ ըըլըթըմ չիրքէթի տէ մէմալիքը շահանէ իլէ տիեարը էճնէպիյէտէն սէրկիյէ կէլէճէք էշեանըն ըըլըթըմ րէսմինի վէ էշեանըն վաբորլարտան տէբօլարա նագլը իչուն վուգու պուլաճագ մէսարիֆի ալմայաճագլարընը պէեան իլէ իպրազը համիյէթ իթթիքլէրինտէն հէր քեսճէ մալիւմ օլմագ իւզրէ քէյֆիյէթին իլանընա իպթիտար գըլընտը

COMPAGNIE ROSSIA A ST. PÉTERSBOURG

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթը 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ — Ղալաթիա, Բօրսաֆին վրայ (Հին Մօսգօֆոն տեղը) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ԲԷԲԲԷՆ

ՈՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի ՓԱՐԻԶ ՎԱՆԴՈՄ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ		
Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ		
Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	104,500,000
Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. կայս. Պանքան։
Մանրամասնութեանց համար դիմել առ. մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑԷՐԼԵԱՆ Կ. Պոլիս, Կալաթա, Գարաքէօյ Եէնի-Խան Ա. յարկ։
Կենաց ճիւղին Տեսուչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏԵՑՈՒՄԱՐ
970,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐՈՊԱ
Փարիզ, 16, Պուլվառ տէ դ'Իթալիէն 1, 3 իր Լը Բէլթիէ փողոցի անկիւնը շէնքին մէջ
1845 հիմնուելէն ի վեր

Ապահովագր. ներու վճծ.	1,219,000,000
1896 է տարեշրջան	
Ապահովագրեալներու վճծ.	96,000,000
Հասոյթ	203,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք	630,000,000
Ապահովագրուողներուն փոխ տրուած	15,000,000
1897 յունուար 1	
Աւանդք և անշարժ կալուածք յ'Եւրոպա	43,000,000
Ցաւելեալ դրամագլուխ	138,000,000
Արդի ապահովագրութիւնք	4,285000000

Տեէղեկութեան ապահովագիր
Շահարամիններու բարդմամբ և ապահովագիներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու։ Պայմանագրութեան նոր եղանակ, սկսեալ Առաջին տարւոյն յրանալուն պէս։ ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան։ Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութենէն փոխառութիւններու ոչ րոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.
Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Վօյվօտա փողոց, Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիայի և Պաթումի մէջ նաւագնացութեան բանող
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղղակի և առանց ուղեւորութեան
Նաւուղեկցի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ. գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ՐՐԳՈՒԼ
Մումհանէ փողոց Թ. 1

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

1. Չտպուած ձեռագիրներն ետ չեն տրուիր։ — 2. Ցանուն լրագրին Ընկալագիր, Փոխանակագրեր, Նամականաոն դրամաթուղթեր, Չէքեր, ևն. փակերական են՝ լրագրոյն արտօնատէրին ստորագրութիւնը կրելու պայմանաւ միայն։ — 3. Բաժնեգինները Թուրքիոյ համար արծաթ մէճիտի և արտասահմանի համար ֆր. ի հաշւով են, մէճիտը 20, ոսկին 108 ղրուշէն։ — 4. Թղթատարի ծախքը մեր վրայ է, բայց ի Բօսթ Լօքալի ծախքէն։ — 5. Թղթատարի ծախքն իր վրայ առնլով «Բիւզանդիոն» ա'յնքան մեծ զոհողութիւն մը կրած է արդէն որ զեղչուած բաժնեգնի առաջարկներ անընդունելի են։ — 6. Ամէն գաւառացի ազգային որ ինքզինք Թերթին խմբագրութեան ծանօթացնելէ ետքն իր բնակած քաղաքին, գիւղախմբին կամ գաւառին ազգային, կրթական կամ տնտեսական իրողութիւններուն, դէպքերուն և հանդամանքներուն վրայ ամսէ մը չափ ճշգրիտ և ամփոփ տեղեկութիւն հաղորդէ, իրաւունք ունի Թերթին Թղթակիցը նկատուելու, տարեկան Թերթ մը ստանալու, և յառաջիկային դրամական փոխարինութիւն մը, եթէ իր նամակները նման գրական արժանիք ունին։

ՊԱՏ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ—Ստեփան էֆ. Թաշճեան. ԱՏԱՆԱ. —Միսաք էֆ. Տօգաղեան. ԱՐԱԲԿԻՐ—Ց. Գ. էֆ. Մանուէլեան. ԱՖԻՕՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ—Սիմոն էֆ. Սինանեան. ԷՆԿԻՒՐԻ— Համբարձում էֆ. Զէննօղեան. ԷՐԶՐՈՒՄ —Տեարք Ինճիճեան Եղբարք. ԹՕԳԱՏ— Յովհաննէս էֆ. Գազանճեան. ԻԶՄԻՐ—Կարապետ էֆ. Մալէճանեան. ԽԱՐԲԵՐԴ— Յովհաննէս էֆ. Ցարութիւնեան. ՄԱՐԱՇ— Արժ. Տ. Յովհաննէս քհնյ. Վարժապետեան. ՄԱՐԶՈՒԱՆ— Յովհաննէս էֆ. Յակոբեան. ՄՈՒՇ—Գեղամ էֆ. Տ. Կարապետեան. ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ— Յակոբ էֆ. Սուքիասեան. ՈՒՐՖԱ— Գէորգ էֆ. Ոսկերիչեան. ՊԱՂՏԱՏ—Միհրան էֆ. Սրվանճեան. ՊԱՐՏԻԶԱԿ—Ստեփան էֆ. Մակարեան. ՊՐՈՒՍԱ— Օննիկ էֆ. Լութֆեան. ՌՕՏՕՍԹՕ—Միհրան էֆ. Անանեան. ԴԱՐԴԱՆԷԼ—Հայկ էֆ. Թայքէսէնեան. ՏՐԱՊԻԶՈՆ— Սահակ էֆ. Լթմէքճեան։

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլ և Սէվասթօփոլ մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդորեան	10500	Ֆլամիան	3500
Առմէնեան	10500	Էճիրչիըն	3500
Քէօպրեան	10500	Բրոմլըն	3000
Լանքաստրեան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլփիա	9000	Արապեան	3500
Կօլըմպեան	8000	Աթէնեան	2500
Ճօրճեան	8000	Անտալուզեան	2500
Պաւօնեան	8000	Ալվաշիըն	2500
Ֆիրճինեան	8000	Լէօպեան	2000
Ծալէրնեան	3700	Մինհօ	900
Վալօնեան	3700	Օրօրդօ	800
Ֆլամինեան	3700	Լիսպօն	800
Ցապեան	3500		

Ապրանքք տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը զրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։
Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ. ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՕՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1 Ղալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլ և Սէվաստօպոլ մէջ-տեղ երթող անդամ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3574
Էթրուրիա	7718	Մարաթոն	2403
Սերվիա	7391	Ադրիա	2393
Ուրանիա	7268	Սարակոստ	2166
Բավոնիա	5587	Թարիֆա	2246
Սէֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մօրօքգօ	1855
Ալէբբօ	2143	Պրիթիշ Բուին	735
Քէսար	1876	Քարինթիա	5598
Շէրպուր	1614	Սիլվանիա	5598
Փաղալոնիտ	4845	Քամբանիա	12950
Պօթնիա	4531	Լուքանիա	12950

Դիմել առ. ԹՈՄԱՍ Չ. ՃՕՒԻ գործակատար
Ալիքսիատիս խան, թիւ 4 Ղալաթիա

ՊՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, լանջի կարճաշնչութեան, շնչափողային ջերմ, ևլն.
Այս թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս ափոփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնն, ևլն։ Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։ Կոկորդի անհաճոյ խտխտումներով գիշեր ցերեկ հազցող եւ հանգիստը կորսնցնող անձինք կը հանգստանան եւ մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու։ Այս աննման դեղ հրաշքներ կը գործէ չնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնցայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ։

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Ստորագրեալս, Թուրշուճը Հաքգը էֆ., բնակեալ Տօլմա-Պաղչէ, թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր չնչարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ ստակ վատնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկանար։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմեմ Կալաթա, Վօյվօտայի պահականոցին քով, թիւ 95-97, Պ. Էտ. Բարուանայի անգլ. վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ՊՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ։ Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Ստորգր. ԷՍԱՏ ՀԱՔԳԸ
Ընդհ. Մթերանոց Էտմոնտ Բարուանայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վօյվօտա փողոց Թ. 95-97։ Կը գտնուի նաև բոլոր դեղարաններն և դեղավաճառաց քով։

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ
ՍԻՆԿԷՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ' ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱԼԱԹ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ
ԲԵՐԱ. — Մեծ-Փողոց Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։
ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թինէլի եանին։ 2. Գարաքէօյի մօտ թիւ 120, Շիշլիի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։
ՊՈԼԻՍ. — Սիրքէճի, Հօճա-Փաշա, Պապը Ալի Ճատտէսի թիւ 11։

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

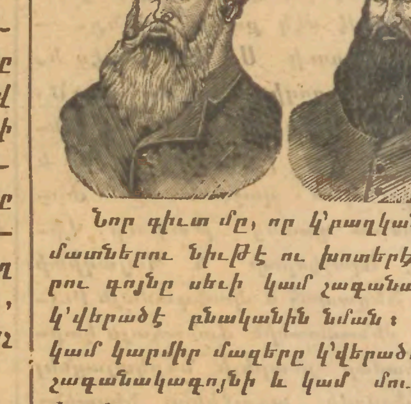

Նոր գիւտ մը, որ կ'րաղկանայ արմատներու նիւթէ ու խոտերէ, մազերու գոյնը սեւի կամ շագանակագոյնի կ'վերածէ բնականին նման։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերը կ'վերածուին բաց շագանակագոյնի և կամ մութ սեւի։ Փորձը ցոյց տուած է որ այս ներկ ուրիշներէն գերազանց է և այնքան բնականին նման է որ մանրադննին դիտողն անգամ կ'խաբուի։ Մազերուն անկումը կ'արգիլէ, թեփերը կ'վանէ ու մազուր կ'պահէ մազերը։ Գործածութեան եղանակը. — Գործածելէ առաջ սրուակն աղէկ մը շարժել յետոյ փոքր չափ մը պնակի մէջ դնել և սանտրով կամ խոզանակ մը թեթեւ մը թրջելով մազերուն լաւ մը քսել, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջէ, մինչեւ չորնալը գլուխը բաց կենալ։ Վաճառատեղին է Թուրքիոյ մէջ իր միակ գործակալին Էտմոն Գարուանայի. անգլ. ընդհ. մթերանոց՝ 95—97. Ղալաթիա, Եուքսէք-գալտըրըմ, Վօյվօտա, Կալաթա-Շիշլիի թրամվէյներու կայարանին մօտ։

ՄԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐԷՆ կ'խնդրենք որ երբ գրութիւն մը յանձնուի իրենց՝ մեր հասցէին ուղղուած, իրենց կողմէ չխոստանան հրատարակութիւնը։ Ասիկա ո'չ իսկ մեզմէ կախում ունի՝ շատ անգամ։ Մեր Գործակալներէն ընդունուած և հրատարակութիւն խոստացուած կարգ մը գրութիւնք անտիպ մնացած են, որուն համար չա'տ կ'ցաւինք։ Բայց և ո'չ իսկ Թերթին տէրն ինքն իրեն իրաւունք կ'վերապահէ Թերթն ասոր անոր խոստումներով գործիք ընելու։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Nº 38, Պապը Ալի Ճատտէսի

(29)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՔԴՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Անժխտելի է թէ մարդոց այս ցեղն հմայութիւն մ'ունի... Հաճելի կ'ըլլայ, կը սիրուի... Ես, հանդուրժելի ըլլալու համար, պարտաւորուած եմ ջանքեր ընել, և դարձեալ ժամանակով միայն յաջողած եմ... Իրաւ է որ ես ալ միջնադրուխ մ'եմ, հաւասարակշիռ տեսակ, քննադատելու հակամէտ, բայց ոչ միադիքական...

Մտնախօսելով հանդերձ, Մինդէլի տունն հասած էր։ Ֆրանձ հիմա ոչ թէ գործաւորական տան մը հինգերորդ դստիկոնը կը բնակէր, այլ փոքր ապարանք մը, պարտէզներու մէջ։ Գեանայարկը, գեղեցիկ նախասենեկի մը վրայ կը բացուէին սրահը, սեղանատունն եւ խօսարան մը։ Առաջին յարկն, ուր կը տանէր քանդակազարդ փայտէ սանդուղ մը, կը պարունակէր ընդարձակ արուեստանոցը, ծխատուն մը և ննջասենեակը։ Ցիմարարոյժին՝ դուռը բացողն եղաւ Ռօղալի որ օգտակար կ'ըլլար այն երկու ժամերու միջոցին զորս կ'անցունէր սպասելով իր տիրուհւոյն։ Ի տես Թալվանի, անկեղծ ժպիտ մը փթթեցաւ իր դէմքին վրայ. ընտանեբար ըսաւ.

—Ո՞հ, Տոքդորն է... Պարոնը կենդանագիրը տեսնելու կուգայ, այնպէս չէ՞։ Թէև չեմ հասկնար, բայց կը կարծեմ թէ հրաշալիք մ'է... Եթէ պարոնը կ'ուզէ, երթամ իմաց տամ Տիկնոջ...

—Շնորհակալ եմ, անհանգիստ մի ըլլաք. ճամբան գիտեմ...

Պառաւ սպասուհին խօսարանը վերադարձաւ և Թալվան վեր ելաւ փայտեայ սանդուղէն որ առաջին դստիկոնը կը տանէր... Ծխատան դուռն հասաւ, և հոն, արուեստանոցին մէջ, դաշնակի մը հնչիւններն իր ականջին զարկան։ Մրմնջեց.

—Եթէ այս կերպով կ'աշխատի կենդանագրին շինութեան, նիստերը դեռ շա՜տ կը տեւեն։

Ակամայ կանգ առաւ մտիկ ընելու համար։ Մէնտէլսոնի մէկ հիանալի մոմէնշն էր զոր Մինդէլ կ'երգէր դաշնակին ընկերանալով։ Խօսքերուն իմաստն անորոշ էր, բայց երգին արտայայտութիւնը փաղաքշական ու գրգռիչ էր։ Դուռը բացաւ և ծխատունը մտաւ որոյ պատուհանները՝ վարագուրով գոցուած ըլլալով՝ աղօտ լոյս մը միայն կ'արձակէին ներս։ Այս կէս մթութեան մէջ, կակուղ գորգին վրայ որ իր քայլերուն ձայնը կը խեղդէր, Թալվան պահ մը անշարժ մնաց։ Մըրմունջը կը թրթռար սա տարփատենչիկ յանդատողներուն վրայ.

Եւ ծաղկափթիթ չըթանցդ վրայ Պիտի քաղեմ ես վարդերքըզգրաբոյր

Ցանկարծ, ներդաշնակութիւնը խզեցաւ, իբր թէ ձեռքը կարկամելով՝ ըստ դիպաց զարկած էր վերջին խաղերը, ձայնը մարեցաւ և խոր լռութեան մէջ համբոյրի մը շչունը թրթռաց։ Թալվան տժգունեցաւ, մահացու պաղութիւն մը անցաւ իր երակներուն մէջ, մէկէն քանի մը քայլ առաւ, դողդոջ ձեռքով մը վերցուց դրան վարագոյրն որ ծխատունն արուեստանոցէն կը զատէր, և դաշնակին առջեւ նստած տեսաւ զԲոնշիգա եւ Մինդէլ իրարու թեւերուն մէջ։ Համբոյրն, որոյ քաղցր շչունը լսած էր, դեռ կը միացնէր անոնց շրթունքները։ Մինտոյն պահուն, զանազանեց Բոնշիգայի ձայնն որ կ'ըսէր. «Ի՞նչ կայ որ»։ Եւ Մինդէլի ձայնն որ կը պատասխանէր. «Մէկը կուգայ»։ Այն ատեն, սարսափահար, երբ թէ ինքն ըլլար ոճրագործը, Թալվան բնակարանէն խոյս տուաւ և սանդուղին առջեւ կանգ առաւ միայն, որոյ բազրիքին կըրթնեցաւ վար չիյնալու համար։

Հազիւ այս նահանջը կատարած էր, Մինդէլ երեւցաւ և զայն տեսնելով, կեղծ գոհունակութեամբ մը գոչեց.

—Ա՞հ, սիրելի բարեկամս է եղեր։

Երկու մարդիկը րոպէ մը անշարժ մնացին դէմ յանդիման, աչքով լափլփելով զիրար, յետոյ Մինդէլ գլուխը խոնարհեցնելով, իրմէ առաջ անցուց յիմարաբոյժն և ըսաւ.

—Տիկին, Թալվանն է։

Տոքդորն արուեստանոցը մտաւ։ Կենդանագրին մօտ կանգուն, կըռնակը լոյսին դարձուցած, Բոնշիգա կ'սպասէր։ Սա աչքն յառեց իր բարեկամին յուզեալ դէմքին վրայ, յետոյ անփոյթ շարժումով մը, ձեռքն անոր երկնցուց։ Թալվան չբռնեց զայն, և հեղձամղձուկ ձայնով մը խօսելով.

—Ձեր ամուսնոյն կողմէ պաշտօն ունիմ, տիկին, իմաց տալու ձեզ թէ հոս պիտի չկրնայ գալ առնել զձեզ, և խնդրելու ձենէ որ առանց իրեն սպասելու տուն վերադառնաք։

—Լաւ, ըսաւ Բոնշիգա անխռով։

Կենդանագրին կողմն ուղղուեցաւ, որ պատկերակալին վրայ ի տես դրուած էր, նպաստաւոր լոյսի մը մէջ։

—Ի՞նչպէս կը գտնէք զայն, հարցուց։

Ցիմարաբոյժին ճակատը տխրեցաւ, դիմագիծերը կարկամեցան, և առանց իսկ ակնարկ մը նետելու կտաւին վրայ, պատասխանեց.

—Հիանալի՛։

Իր աչքերը սեւեռեցան Մինդէլի վրայ, սպառնական՝ որ ջանաց դէմ դնել անոնց, պաղարեամբ։ Թալվանի ընթացքը դեռևս ի կնոջ ուշադրութենէն չէր վրիպած։ Գուշակեց որ եթէ երկու մարդիկը դէմ առ դէմ թողլով մեկնէր, ամէն բանէ կրնար վախցուիլ, և ծիծաղուն դէմք մը կեղծելով.

—Քանի որ ամուսինս կը լքանէ զիս, ինչպէս իր սովորութիւնն է, դուք չէ՞ք ուզեր ընկերանալ ինձ։

—Ինձ պէտք չունի՛ք, պատասխանեց Թալվան խուլ ձայնով, Բոնշիգա՛ն հոն է և ձեզ կ'սպասէ։

—Պիտի ճամբեմ զայն և դուք կառքով ինձ հետ պիտի գաք։

—Ներեցէք ինձ, ժամանակս ուրիշ գործի սահմանած եմ։

—Պիտի փոխէք ձեր տրամադրութիւնները։

Եւ մինչ Թալվան դեռ պիտի պնդէր, Բոնշիգա խօսելու ժամանակ չթողուց անոր, եւ հրամայական կերպով մը յարեց.

—Ես այսպէս կ'ուզեմ։

Թալվան գլխով հաւանութիւն տուաւ և լռեց, առանց իսկ ողջունելու զՄինդէլ, ծխատունն հասաւ։ Բոնշիգա իր թիկնոցն ու գլխարկն առաւ, և, ձեռաց տենդոտ սեղմամբ մը հասկցնելով Մինդէլի ինչ որ չէր համարձակեր ըսել անոր, մեկնեցաւ։ Թալվան ոտքի վրայ կեցած էր կառքին դռնակին քով, Բոնշիգա հեծաւ, իր քով նստեցուց զայն և ըսաւ կառապանին. «Տուն տարէ՛ք»։ Կառքը թաւալեցաւ և երկուքն ալ, Թալվան և Բոնշիգա, լուռ մնացին, զիրար դիտելով, վարանելով խօսիլ, և քաջ զգալով թէ ո'վ որ առաջինն խօսէր, աճարկու վիճաբանութիւն մը պիտի բանար։

(Շար.-նակելի)

Թարգմ. Բ. Մ. ՊՕՂՕՍԵԱՆ